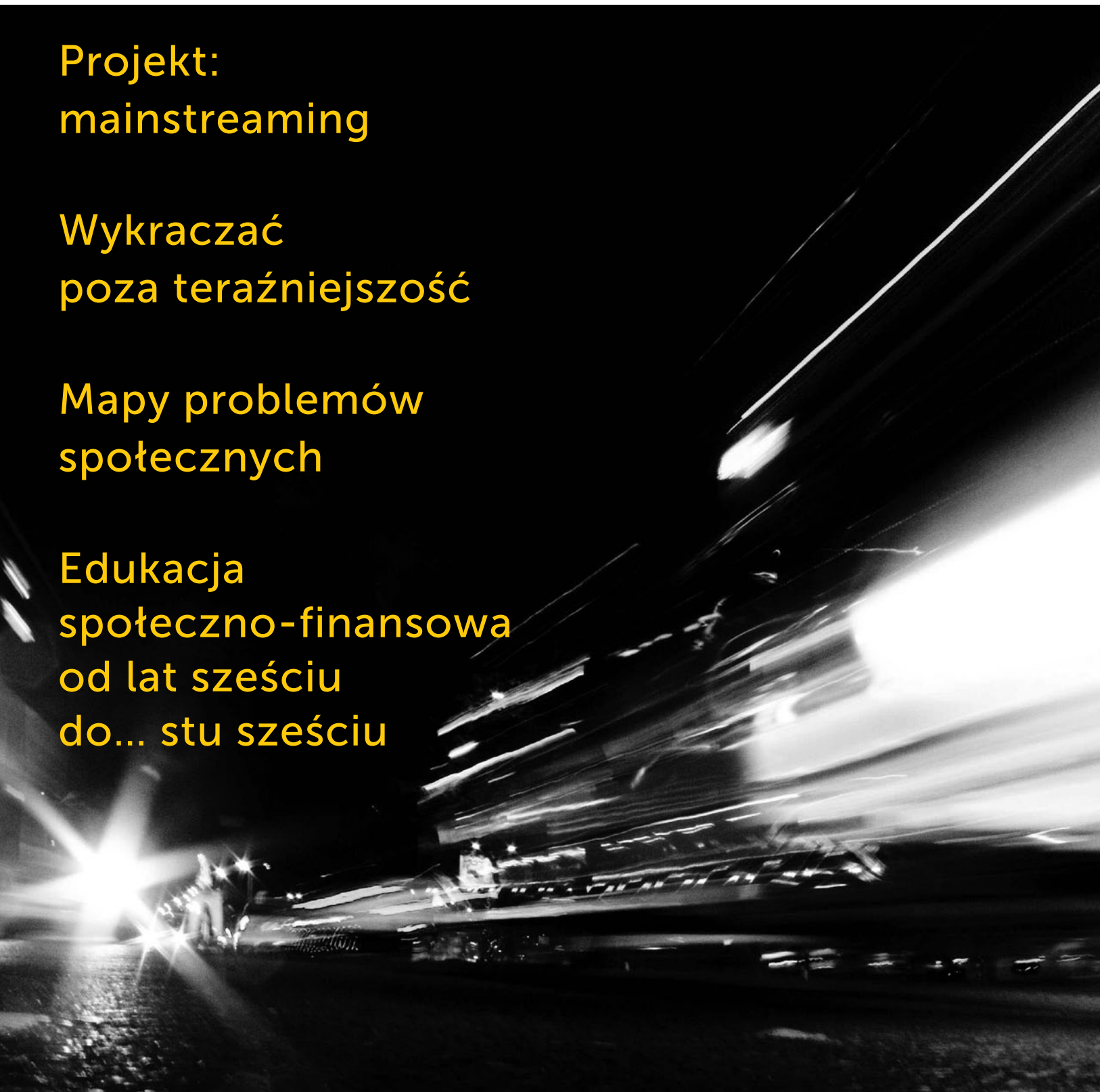


**Projekt:
mainstreaming**

**Wykraczać
poza teraźniejszość**

**Mapy problemów
społecznych**

**Edukacja
społeczno-finansowa
od lat sześciu
do... stu sześciu**



- 3** Od redakcji
- 4** Nad czym pracujemy... Jak wspieramy
- 8** Nowe zadania Krajowej Instytucji Wspomagającej
- 10** Czas na ponadnarodowość
- 11** Projekty innowacyjne realizowane w obszarze tematycznym „Zatrudnienie i integracja społeczna”
- 14** Innowacje społeczne szansą dla systemu pomocy społecznej
Rozmowa z Krystyną Wyrwicką, dyrektorem Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, członkiem Krajowej Sieci Tematycznej w obszarze „Zatrudnienie i integracja społeczna”
- 18** Zachodniopomorskie Magnolie EFS
- 19** Projekt: mainstreaming
- 20** Wykraczać poza teraźniejszość
Rozmowa z Michałem Skarzyńskim z Białostockiej Fundacji Kształcenia Kadr, realizującej projekt „Innowacje rynku pracy – testowanie i wdrażanie nowych metod promocji zatrudnienia w zawodach niszowych, ginących oraz mało popularnych”
- 24** Organizacje pozarządowe partnerem dla instytucji rynku pracy
Rozmowa z Adamem Michalakiem ze Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych WRZOS, realizującej projekt „Modelowy system na rzecz integracji społecznej”
- 26** Edukacja społeczno-finansowa od lat sześciu do... stu sześciu
Prezentacja projektu „Wybierz przyszłość – innowacyjne narzędzia wspierające interwencję socjalną”
- 29** Mapy problemów społecznych
Rozmowa z Małgorzatą Polak, zastępcą dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, realizującego projekt „Budowanie kultury współdziałania instytucji z obszaru zatrudnienia i integracji społecznej poprzez wspólne tworzenie map problemów i zasobów środowiska lokalnego na przykładzie miasta Bielska-Białej”
- 32** Zachęcić absolwentów do biznesu
Rozmowa z Iwoną Różniak, wiceprezesem Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość”, Oddział Terenowy w Gdańsku, realizującego projekt „Nowe możliwości we wspieraniu przedsiębiorczości osób pozostających bez zatrudnienia, będących w trakcie ostatniego roku nauki”
- 34** Sieci tematyczne PO KL
Funkcjonowanie Sieci Tematycznych – aktualności
- 35** „Inclusive Europe”, czyli tworzenie sieci powiązań w regionie Morza Bałtyckiego
- 36** Wspólne działania na rzecz lepszej przyszłości ekonomii społecznej
Rozmowa z Małgorzatą Lublińską oraz Moniką Andrzejewską z zespołu koordynującego projekt „Lepsza przyszłość ekonomii społecznej” w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, w ramach którego funkcjonuje Europejska Sieć Współpracy w obszarze ekonomii społecznej
- 38** Krajowy Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego
Dać szansę na lepsze jutro



INNOWACJE BEZ GRANIC
Biuletyn Krajowej Instytucji
Wspomagającej PO KL

Wydawca:

Centrum Projektów Europejskich
ul. Domaniewska 39A
02-672 Warszawa
tel. 22 378 31 00
faks 22 201 97 25

Zespół redakcyjny:

Edyta Smolarska
(redaktor naczelna)
Tomasz Mrożek
Łukasz Nowak
Ewa Wosik

Opracowanie graficzne,

skład i łamanie:

FIJN Natalia Kootstra

Druk:

Pracownia C&C

Przekazując teksty do redakcji, autorzy przenoszą na wydawcę prawo do publikacji (prawa autorskie i wydawnicze). Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiustowania nadestanych tekstów.

Biuletyn współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i rozprowadzany bezpłatnie.

ISSN 2080-8194

Nakład: 6000 egz.

Od redakcji

Witamy Państwa w 2012 roku! Jest to, i będzie, czas pełnej koncentracji na skutecznym wdrażaniu pomysłów innowacyjnych, a także czas wyťažonych poszukiwań partnerów zagranicznych z uwagi na zaplanowanych na ten rok sześćdziesiąt konkursów w obszarze współpracy ponadnarodowej.

W czterech tegorocznych numerach biuletynu zaprezentujemy Państwu projekty innowacyjne i projekty współpracy ponadnarodowej, realizowane przez beneficjentów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w ujęciu odpowiadającym obszarom tematycznym PO KL. W pierwszej odsonie czas na „Zatrudnienie i integrację społeczną”. Z lektury aktualnego wydania biuletynu dowiedzą się także Państwo, jaki plan w zakresie działań intensyfikujących na rzecz realizacji projektów współpracy ponadnarodowej ma Instytucja Zarządzająca PO KL oraz jakie wyzwania i priorytety wyznacza sobie w 2012 roku Krajowa Instytucja Wspomagająca. O zagadnieniach tych piszą, odpowiednio, pani Hanna Kądziela z Instytucji Zarządzającej PO KL w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego oraz pani Monika Kalinowska, zastępca dyrektora Centrum Projektów Europejskich ds. Krajowego Ośrodka EFS, Krajowej Instytucji Wspomagającej i Centralnego Punktu Informacyjnego.

Pełna koncentracja na skutecznym wdrażaniu pomysłów innowacyjnych to realizacja działań włączających wypracowywane produkty projektów innowacyjnych do głównego nurtu praktyki i/lub polityki. O tym, jak trudne i pracochłonne jest to zadanie, wszyscy wiemy. Aby jednak mainstreaming nie był traktowany jak „wisienka na torcie”, poprosiliśmy eksperta w zakresie m.in. zarządzania projektami o zaadaptowanie znanych w tej dziedzinie rozwiązań do zarządzania procesami włączania produktów innowacyjnych. Okazuje się, że wokół nas, w różnych aspektach życia, można znaleźć mnóstwo przykładów skutecznego mainstreamingu. Jak oswoić bestię? – zapraszamy do lektury tekstu *Projekt: mainstreaming* autorstwa dr. Bartosza Gruczy z Katedry Zarządzania Projektami Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Poszukiwanie odpowiadających na nasze potrzeby partnerów do współpracy ponadnarodowej, to znalezienie podmiotów zagranicznych rozwiązujących z sukcesem podobne do naszych problemy społeczne. Warto przy tej okazji stworzyć partnerstwo strategiczne instytucji funkcjonujących w danym regionie lub obszarze tematycznym oraz zaplanować z ich udziałem projekt rozwiązujący nasze „społeczne bolączki”. Dla inspiracji polecamy wywiad z panią Iwoną Różniak, wiceprezesem Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość”, której organizacja stanęła przed problemem, jak zachęcić absolwentów do biznesu, a pomoc przyszła z Hiszpanii. Ponadto zachęcamy do lektury wywiadu z panią Małgorzatą Polak, zastępcą dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej. Ośrodek ten, tworząc strategiczne partnerstwo w regionie, wdraża projekt, którego produkty nie tylko pomogą w rozwiązaniu problemów lokalnych, ale mają ogromną szansę na włączenie do praktyki w całym kraju.

Zapraszamy do lektury.



Edyta Smolarska

Naczelnik Krajowej Instytucji Wspomagającej

Nad czym pracujemy... Jak wspieramy...

Innowacyjność

Krajowe fora projektów innowacyjnych

W pierwszym kwartale 2012 roku Krajowa Instytucja Wspomagająca rozpoczęła przygotowania do organizowania tzw. krajowych forów projektów innowacyjnych. Będą to spotkania przeznaczone dla wszystkich beneficjentów projektów innowacyjnych w danym obszarze wsparcia PO KL, umożliwiające realizatorom projektów nawiązanie kontaktów, wymianę informacji i doświadczeń oraz – co najważniejsze – zaplanowanie wspólnych działań mających na celu upowszechnianie produktów projektów innowacyjnych oraz ich włączanie do głównego nurtu polityki/praktyki. Zakładanym efektem tych wydarzeń będzie powstanie stale współpracujących klastrów podobnych przedsięwzięć, odpowiadających na powiązane ze sobą problemy, podejmujących wspólne wysiłki w celu upowszechnienia produktów finalnych oraz ich włączenia do głównego nurtu polityki/praktyki. Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć na stronie internetowej KIW www.kiw-pokl.org.pl.

Publikacja na temat ewaluacji

KIW opracowała publikację mającą na celu wsparcie beneficjentów projektów innowacyjnych w zaplanowaniu ewaluacji projektu oraz produktu finalnego. Tekst został już skonsultowany z przedstawicielami beneficjentów projektów, z Instytucjami Pośredniczącymi I i II stopnia, z Instytucją Zarządzającą PO KL oraz z ekspertem – praktykiem w dziedzinie ewaluacji. Wersja elektroniczna publikacji będzie dostępna w drugim kwartale br. na stronie internetowej KIW. Zostanie również przygotowana wersja drukowana.

Badanie satysfakcji beneficjentów projektów innowacyjnych

Pod koniec ubiegłego roku KIW opracowała ankietę dla realizatorów projektów innowacyjnych, której celem było poznanie ich opinii na temat współpracy z przedstawicielami

Instytucji Pośredniczących I i II stopnia. W grudniu ankietę przesłano elektronicznie do wszystkich beneficjentów projektów innowacyjnych, w tym projektów z komponentem ponadnarodowym. O prowadzonym badaniu poinformowano Instytucje Pośredniczące. W pierwszym kwartale 2012 roku został przygotowany raport zawierający analizę i podsumowanie uzyskanych informacji oraz zalecenia dla opiekunów projektów innowacyjnych. Materiał, wraz z rekomendacjami KIW, będzie udostępniony wszystkim Instytucjom Pośredniczącym.

Prawa autorskie w projektach innowacyjnych

W związku z faktem, że zarówno beneficjenci, jak i Instytucje Pośredniczące I i II stopnia kierują do KIW coraz więcej zapytań dotyczących praw autorskich do finalnych produktów projektów innowacyjnych realizowanych w PO KL, KIW podjęła działania mające na celu systemowe rozwiązanie tej sprawy. Wykaz pojawiających się problemów został przekazany do Instytucji Zarządzającej PO KL z prośbą o ich interpretację i wytyczne. Obecnie Instytucja Zarządzająca przygotowuje interpretacje dotyczące praw autorskich, które zostaną przekazane w formie pisemnej do wszystkich Instytucji Pośredniczących.

Ponadto Instytucja Zarządzająca zobowiązała się do przygotowania wzoru umowy przekazania praw autorskich do produktu oraz dostarczenia go do wykorzystania Instytucjom Pośredniczącym. Zarówno interpretacje, jak i wzór umowy zostaną umieszczone na portalu KIW w dedykowanej zakładce. Na stronie internetowej KIW będą również zamieszczane odpowiedzi Instytucji Zarządzającej na kolejne pojawiające się pytania dotyczące przestrzegania praw autorskich.

Aktualizacja mapy oraz analizy jakościowej projektów innowacyjnych

Pod koniec pierwszego kwartału br. KIW przeprowadziła pierwszą aktualizację mapy oraz analizy jakościowej projektów innowacyjnych. Zmiany polegają głównie

na dodaniu nowych projektów, których realizacja rozpoczęła się po przygotowaniu poprzedniej wersji obu dokumentów, oraz na usunięciu projektów, z którymi rozwiązano umowy o dofinansowanie. Nowe wersje mapy i analizy są dostępne na portalu KIW w dwóch wersjach: jednolitej oraz „rejestrzy zmian” (w celu ułatwienia śledzenia aktualizacji). Pragniemy przypomnieć, że każdy odbiorca obu wymienionych dokumentów może zgłosić do KIW uwagi oraz dodatkowe powiązania między projektami za pomocą formularza umieszczonego na portalu KIW (www.kiw-pokl.org.pl – zakładka: „Baza beneficjentów i produktów” – „Mapa projektów / Analiza jakościowa”). Zachęcamy do współpracy!

Konkursy, projekty, monitorowanie postępu wdrażania innowacji

Rok 2011 był ostatnim rokiem, w którym mogły być ogłoszone konkursy na projekty innowacyjne w ramach PO KL. W roku 2012, w drodze wyjątku, Instytucja Zarządzająca PO KL dopuściła możliwość ogłoszenia kilku dodatkowych konkursów. Na szczególną uwagę zasługuje konkurs na innowacje w szkolnictwie wyższym, ogłoszony w grudniu ubiegłego roku przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (Priorytet IV PO KL). W odpowiedzi na ten konkurs wpłynęły 182 wnioski o dofinansowanie. Obecnie NCBIR prowadzi ich ocenę.

Zgodnie ze stanem na marzec br. realizowanych jest już ponad 230 projektów innowacyjnych w PO KL. W 2012 roku, podobnie jak w roku ubiegłym, KIW będzie monitorowała postęp w ich wdrażaniu. Monitorowanie będzie się odbywać cyklicznie, za każdy kwartał. Pierwsze zestawienie danych na ten temat jest już dostępne.

Współpraca ponadnarodowa

Wizyta studyjna w Sztokholmie przedstawicieli Instytucji Pośredniczących I i II stopnia – uczestników projektu

W dniu 13 marca br. pracownicy KIW towarzyszyli przedstawicielom Instytucji Pośredniczących I i II stopnia szczebla regionalnego oraz centralnego w wizycie studyjnej w Sztokholmie, zorganizowanej przez partnerów projektu „Inclusive Europe” we współpracy z KIW. Wizyta była wydarzeniem poprzedzającym konferencję inauguracyjną projektu. Udział partnerów polskich w wizycie stanowił wyraz szczególnej roli bliskich kontaktów między Polską i Szwecją. Program wizyty obejmował spotkania z realizatorami dwóch projektów finansowanych w Szwecji z Europejskiego Funduszu Społecznego: projektu „Crossroads” (zajmującego się działaniami na rzecz zapewnienia opieki oraz wsparcia bezdomnym imigrantom poszukującym pracy w Szwecji) oraz projektu „Open Archipelago” (realizowanego w celu

zwiększenia dostępności wysp Archipelagu Sztokholmskiego dla osób niepełnosprawnych). Uczestnicy wizyty odwiedzili również siedzibę instytucji wdrażającej EFS w regionie Sztokholmu, gdzie zapoznali się ze szwedzką strategią intensyfikacji działań ponadnarodowych i innowacyjnych „Knowledge Information Tools” oraz wdrażania Strategii Morza Bałtyckiego.

Projekt „Inclusive Europe”

Oficjalne rozpoczęcie realizacji projektu „Inclusive Europe”

W dniu 13 marca br. odbyła się w Sztokholmie konferencja *kick-off*, oficjalnie rozpoczynająca realizację projektu „Inclusive Europe” w Szwecji. Podczas sesji plenarnej reprezentant KIW przedstawił uczestnikom rekomendacje dotyczące skutecznego wspierania realizacji projektów współpracy ponadnarodowej oraz zachęcił do korzystania z instrumentów opracowanych przez KIW, takich jak baza „Fishing Pool” oraz ponadnarodowe fora partnerskie.

W trakcie konferencji partnerzy projektu „Inclusive Europe” mieli okazję zaprezentowania swoich publikacji na specjalnie w tym celu przygotowanych stoiskach tematycznych. KIW – jako jedyny z ponadnarodowych partnerów projektu – zachęcała do zapoznawania się z wydanymi przez siebie publikacjami oraz z materiałami instytucji reprezentowanych przez uczestników wizyty studyjnej. Stoisko polskie cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem gości konferencji. Więcej informacji na temat konferencji można znaleźć na portalu projektu „Inclusive Europe”.

www.inclusiveeurope.se

Spotkanie ambasadorów współpracy ponadnarodowej

Jednym z głównych zadań KIW w ramach projektu „Inclusive Europe” jest prowadzenie działań na rzecz grupy zainteresowanych osób decyzyjnych, wyłonionej – na zasadzie dobrowolnego uczestnictwa – spośród przedstawicieli Instytucji Pośredniczących I i II stopnia. Realizując to zadanie, KIW zamierza organizować spotkania z udziałem ekspertów zagranicznych oraz prowadzić działania służące zacieśnieniu współpracy między krajami uczestniczącymi w projekcie poprzez nawiązanie kontaktów roboczych oraz wymianę doświadczeń w dziedzinie współpracy ponadnarodowej w zakresie wybranych, najbardziej interesujących zagadnień. Celowi temu służyło m.in. uczestnictwo w wizycie studyjnej w Szwecji.

Podczas rekrutacji przeprowadzonej przez KIW wyłoniono 20 przedstawicieli różnych regionów Polski, a także instytucji szczebla centralnego, gotowych pełnić funkcję ambasadora współpracy ponadnarodowej. 4 kwietnia br. w siedzibie KIW w Warszawie odbyło się pierwsze spotkanie ambasadorów. Uczestnicy spotkania mieli możliwość szczegółowego



zapoznania się z angielskim systemem wdrażania produktów projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej, a także wymiany poglądów na temat efektywności tego systemu z jego autorem – ekspertem Birmingham City Council, panem Lloydem Broadem. Ponadto omówione zostały zagadnienia współpracy ponadnarodowej na rzecz rozwijania potencjału społecznego w obszarze państw Morza Bałtyckiego na gruncie doświadczeń szwedzkich. Przedstawiono również dobre praktyki w dziedzinie strategicznego zarządzania współpracą ponadnarodową w Polsce oraz przedyskutowano możliwość ich wykorzystania w realizacji polityk i strategii regionalnych oraz sektorowych.

Spotkanie koordynatorów współpracy ponadnarodowej

W ramach realizacji projektu „Inclusive Europe” przewidziane jest także organizowanie spotkań szkoleniowych dla grupy najbardziej zaangażowanych przedstawicieli szczebla operacyjnego Instytucji Pośredniczących I i II stopnia – tzw. koordynatorów współpracy ponadnarodowej, wyłonionych na zasadzie dobrowolnego uczestnictwa.

Na podstawie przeprowadzonego przez KIW badania ankietowego potrzeb szkoleniowych rozpoczęto realizację szkoleń w dziedzinie praktycznych umiejętności wdrażania projektów współpracy ponadnarodowej. Szkolenia te są prowadzone we współpracy ze szwedzkimi partnerami projektu „Inclusive Europe”, a także z ekspertami angielskimi oraz krajowymi.

22 marca br. w warszawskiej siedzibie Centrum Projektów Europejskich odbyło się pierwsze spotkanie koordynatorów współpracy ponadnarodowej. Uczestniczyło w nim ponad dwudziestu koordynatorów z Instytucji Pośredniczących I i II stopnia (przedstawiciele zarówno instytucji regionalnych, jak i instytucji szczebla centralnego). Spotkanie miało charakter międzynarodowy za względu na obecność dwóch ekspertek ze Szwecji – pani Liny Nilsson, która omówiła rolę koordynatora współpracy ponadnarodowej w projekcie „Inclusive Europe”, oraz pani Anniki Rosbring, która, na podstawie własnych doświadczeń w koordynacji projektu „TransNet”, przedstawiła istotne kwestie dotyczące zarządzania projektami współpracy ponadnarodowej. Ponadto przedstawiciel Centralnego Punktu Informacyjnego omówił wybrane programy współpracy ponadnarodowej w obecnym okresie programowania, z których część realizowana jest również przez Centrum Projektów Europejskich. Przedstawiciel KIW przekazał uczestnikom rekomendacje dotyczące skutecznych metod poszukiwania partnerów do wspólnej realizacji projektów współpracy ponadnarodowej. Spotkanie miało na celu zdobycie przez koordynatorów współpracy ponadnarodowej praktycznych doświadczeń, przydatnych w prowadzeniu tej współpracy, a także umożli-

wienie im nawiązania cennych kontaktów roboczych z partnerami zagranicznymi oraz aktywnego uczestnictwa w europejskiej platformie wymiany wiedzy i doświadczeń w ramach EFS. W ramach projektu „Inclusive Europe” odbyło się także spotkanie koordynatorów współpracy ponadnarodowej (24 kwietnia br.), a tuż po nim, w dniach 25–26 kwietnia, Ponadnarodowe Forum Partnerskie w Warszawie.

Spotkanie warsztatowe przedstawicieli Instytucji Pośredniczących oraz Instytucji Zarządzającej PO KL poświęcone projektom realizowanym we współpracy ponadnarodowej

Odpowiadając na potrzeby zgłaszane przez Instytucje Pośredniczące I i II stopnia, 21 marca br. KIW zorganizowała spotkanie poświęcone problemom związanym z wdrażaniem projektów współpracy ponadnarodowej w PO KL. W spotkaniu, oprócz przedstawicieli KIW oraz eksperta zewnętrznego, wzięli również udział reprezentanci Instytucji Zarządzającej PO KL oraz ponad 50 przedstawicieli Instytucji Pośredniczących I i II stopnia. Program spotkania obejmował omówienie kwestii związanych z zarządzaniem projektami współpracy ponadnarodowej oraz – pojawiających się bardzo często w praktyce – zagadnień finansowania i rozliczeń z partnerami ponadnarodowymi. Poruszono również kwestie dotyczące wyboru projektów współpracy ponadnarodowej, w tym problemy związane z oceną tego typu projektów. Omówiono także możliwości wsparcia przez KIW oraz Instytucje Pośredniczące skutecznego nawiązania kontaktów ponadnarodowych przez projektodawców i beneficjentów projektów współpracy ponadnarodowej. Spotkanie miało przede wszystkim charakter praktyczny i było skoncentrowane na bieżących zagadnieniach oraz kwestiach związanych z szeroko pojętym wdrażaniem i realizacją projektów współpracy ponadnarodowej. Z racji swojej tematyki miało ono formę ożywionej dyskusji, podczas której poruszono i wyjaśniono wiele istotnych kwestii.

Krajowa Instytucja Wspomagająca dzieli się swymi doświadczeniami na spotkaniu w Rydze

W odpowiedzi na zaproszenie Society Integration Foundation – łotewskiej instytucji zaangażowanej w realizację projektów współpracy ponadnarodowej – reprezentanci KIW w dniach 9–10 lutego 2012 roku wzięli udział w spotkaniu szkoleniowym dla przedstawicieli łotewskiego środowiska zainteresowanego instrumentami oraz metodologią działań KIW w zakresie wsparcia realizacji projektów współpracy ponadnarodowej w ramach EFS.

Uczestnicy spotkania mieli okazję poznania teoretycznych i praktycznych aspektów wdrażania współpracy ponadnarodowej w ramach polskiego EFS, a także metodologii organizacji ponadnarodowych forów partnerskich (tj. wszystkich

etapów i narzędzi służących ich realizacji). Przedstawiciele KIW udzielili uczestnikom spotkania praktycznych wskazówek opartych na swych doświadczeniach w organizowaniu czterech forów partnerskich w latach 2010–2011. Ponadto zaprezentowali inne instrumenty i inicjatywy mające na celu wsparcie współpracy ponadnarodowej w ramach EFS, m.in. bazę projektów „Fishing Pool”, bazę „Toolkit” oraz rezultaty prac Sieci ds. Współpracy Ponadnarodowej w ramach EFS. Prócz tego zapoznali się z rolą i umocowaniem Society Integration Foundation jako Instytucji Pośredniczącej w ramach EFS na Łotwie, a także z jej planowanymi działaniami w najbliższym czasie. W wyniku spotkania obie strony wyraziły wstępne zainteresowanie współpracą, a zwłaszcza wspólnym zorganizowaniem Ponadnarodowego Forum Partnerskiego na Łotwie.

Sieć Państw Bałtyckich – spotkanie w Turku

W dniach 8–9 marca br. przedstawiciel KIW wziął udział w spotkaniu Sieci Państw Bałtyckich w Turku (Finlandia), podczas którego prezentowano projekty realizowane w ramach EFS oraz innych programów Unii Europejskiej, wpisujące się w Strategię Morza Bałtyckiego. Dyskutowano nad dalszymi możliwościami wspierania realizacji Strategii z różnych źródeł finansowania, a przede wszystkim zastanawiano się nad możliwością łączenia różnych źródeł finansowania z poszczególnych programów unijnych w celu wspierania realizacji Strategii. Szeroko zaprezentowano także projekt „Inclusive Europe”. Przedstawiciele poszczególnych instytucji relacjonowali ciekawe doświadczenia z realizacji przedsięwzięć, nie tylko tych finansowanych ze środków EFS. Na tym tle wyróżniła się inicjatywa dotycząca łączenia różnych funduszy dla osiągnięcia zamierzonych celów, przedstawiona przez sieć INTERACT. Jest to kwestia najbliższej przyszłości, więc zapewne będzie ona przedmiotem jeszcze wielu międzynarodowych dyskusji. Zaangażowanie KIW na arenie europejskiej owocuje nawiązywaniem nowych kontaktów roboczych oraz umacnianiem już istniejących, co stwarza doskonałą podstawę dla nowych inicjatyw, a także intensyfikowania współpracy ponadnarodowej w ramach EFS na rzecz polskich instytucji i projektodawców. Polska jest w tej dziedzinie niezwykle aktywna, co spotyka się z bardzo pozytywnym odbiorem w całej Unii Europejskiej.

Sieci Tematyczne PO KL

Pierwszy kwartał 2012 roku to okres podsumowywania dotychczasowych prac Sieci Tematycznych. W lutym wszystkie Sieci przygotowały informacje na temat zakresu realizacji *Strategii działania* na rok 2011. KIW opracowała na ich podstawie zbiorczy raport dotyczący Regionalnych i Krajowych Sieci Tematycznych, który został przekazany

Instytucji Zarządzającej PO KL. Ponadto KIW przygotowała zestawienie *Strategii działania* na rok 2012. Głównym celem tego dokumentu jest zidentyfikowanie zbieżnych planów i inicjatyw Sieci Tematycznych oraz zaproponowanie Sieciom wspólnego podejścia do wybranych kwestii, a także wskazanie dobrych praktyk z obszaru prac Sieci. Raport zostanie przekazany wszystkim Sieciom Tematycznym.

Działania animujące dla Sieci Tematycznych

W pierwszych miesiącach roku KIW opracowała *Koncepcję animacji Sieci Tematycznych*. Dokument ten zawiera omówienie narzędzi, które zostaną zastosowane w celu zwiększenia efektywności działań Sieci na rzecz projektów innowacyjnych PO KL. Głównym celem animacji jest zwiększenie motywacji członków Sieci Tematycznych do zaangażowania się w prace Sieci, przede wszystkim w zakresie upowszechniania produktów projektów innowacyjnych oraz włączania ich do głównego nurtu polityki/praktyki, a także inspirowanie aktywności Sieci poprzez efektywną wymianę informacji i doświadczeń na poziomach: centrum–centrum, centrum–region, region–region.

Zmiany w Koncepcji funkcjonowania Sieci Tematycznych

W wyniku analizy problemów pojawiających się podczas pierwszych dwóch lat funkcjonowania Sieci Tematycznych, KIW opracowała propozycję zmian w *Koncepcji funkcjonowania Sieci Tematycznych w ramach PO KL*. Pytanie o zakres potrzebnych modyfikacji *Koncepcji* zostało także skierowane do sekretarzy Regionalnych Sieci Tematycznych. Zbiorczy materiał zawierający propozycje zmian (wraz z uzasadnieniem) przestano do Instytucji Zarządzającej PO KL. Mamy nadzieję, że zmiany usprawnią funkcjonowanie systemu działania Sieci.

Nowi członkowie i kolejne walidacje

W 2012 roku przewiduje się znaczny wzrost liczby członków Krajowych Sieci Tematycznych. Będzie to efektem zawarcia umów o dofinansowanie z kolejnymi beneficjentami w ramach konkursów rozstrzyganych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (KST „Adaptacyjność”), Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (KST „Dobre rządzenie”), Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (KST „Zatrudnienie i integracja społeczna”) oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (KST „Edukacja i szkolnictwo wyższe”). W pierwszym kwartale 2012 roku odbyło się pięć walidacji produktów finalnych projektów innowacyjnych w ramach komponentu regionalnego PO KL. Informacje o wszystkich produktach – zarówno tych zwalidowanych pozytywnie, jak i tych, które nie przejdą tej oceny – będą na bieżąco udostępniane na portalu KIW. ◀



Nowe zadania Krajowej Instytucji Wspomagającej

Wraz z początkiem 2012 roku rozpoczyna się kolejny etap realizacji projektów innowacyjnych współfinansowanych z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Rok 2011 był ostatnim, w którym organizowane były konkursy na ten typ projektów. Wyjątek stanowią województwa podkarpackie, kujawsko-pomorskie i mazowieckie, gdzie zaplanowano przeprowadzenie ostatnich konkursów w I kwartale 2012 roku. Jednocześnie z analizy strategii działania Sieci Tematycznych na 2012 rok, nadestanych do Krajowej Instytucji Wspomagającej wynika, że projekty innowacyjne wchodzą w decydującą fazę realizacji, czyli wypracowanie produktu finalnego. Powstaje coraz więcej ostatecznych wersji produktów finalnych, które zostaną przedstawione do walidacji. W związku z tym podmioty zaangażowane we wspomaganie realizacji projektów innowacyjnych PO KL staną przed wyzwaniem zmiany profilu oferowanego wsparcia. Zamiast zapewnienia wyboru i zakontraktowania realizacji projektów innowacyjnych oraz właściwego przebiegu i obsługi procesu opiniowania strategii coraz większy nacisk będzie położony na aktywne działania upowszechniające produkty projektów oraz włączające je do głównego nurtu polityki. Zgodnie z założeniami dotyczącymi realizacji projektów innowacyjnych działania upowszechniające i włączające

powinny być prowadzone na każdym etapie realizacji projektu. Z doświadczeń brytyjskich wynika jednak, że choć angażowanie decydentów w proces opracowywania produktu finalnego zapewnia lepsze dostosowanie wypracowanych rozwiązań do ich potrzeb, to uwagę decydentów – bez której trudno jest mówić o skutecznym mainstreamingu, zwłaszcza w wymiarze wertykalnym – przyciągają przede wszystkim przykłady innowacji funkcjonujących w praktyce. Oznacza to, że działania włączające mogą się okazać skuteczniejsze, jeśli zostaną zintensyfikowane w momencie, gdy prace nad ostateczną wersją produktu finalnego są w fazie końcowej lub wręcz po pozytywnej walidacji produktu. Odpowiedzialność za prowadzenie działań upowszechniających i włączających spoczywa na beneficjentach projektu, jednak nie jest to odpowiedzialność wyłączna. Zgodnie bowiem z przygotowanym przez Krajową Instytucję Wspomagającą poradnikiem *Upowszechnianie i mainstreaming w projektach innowacyjnych PO KL* rolę do odegrania w tym procesie mają również Sieci Tematyczne oraz instytucje pośredniczące i wdrażające. Zadaniem KIW jest natomiast udzielanie wsparcia, a także monitorowanie procesu upowszechniania rezultatów projektów innowacyjnych oraz ich włączania do głównego nurtu polityki. Rok 2012 postawi zatem przed KIW nowe zadania, ponieważ rozpo-

czyna się okres podejmowania bardziej intensywnych niż dotychczas działań upowszechniających i włączających. Odwołując się znów do doświadczeń brytyjskich, należy stwierdzić, że w mainstreamingu wertykalnym skuteczniejsze są działania włączające podejmowane na rzecz dużych projektów innowacyjnych, realizowanych w partnerstwach strategicznych. Dlatego wyzwaniem przy mainstreamingu projektów innowacyjnych realizowanych w ramach PO KL może się okazać liczba i wielkość projektów zakontraktowanych do realizacji. KIW szacuje, że w ramach PO KL 2007–2013 może zostać zrealizowanych ok. 250 projektów innowacyjnych.

Mając to na uwadze, KIW zaplanowała na bieżący rok rozpoczęcie przedsięwzięcia niezwykle istotnego dla działań upowszechniających i włączających – budowy tzw. klastrów projektowych.

Klasy mają spełniać dwie funkcje: być platformą współpracy dla projektodawców zajmujących się podobnymi obszarami tematycznymi (także w zakresie wspólnych działań włączających i upowszechniających) oraz umożliwić powstanie grup projektów tworzących rozwiązania uzupełniające w celu opracowania wspólnego przekazu dla decydentów i użytkowników.

Pierwszym etapem tworzenia klastrów projektowych było opracowanie przez KIW mapy projektów, wspartej analizą tych projektów pod kątem ich zbieżności pod względem grup docelowych i rodzajów produktów. Na podstawie analizy jakościowej projektów KIW wyodrębniła potencjalne grupy projektów/beneficjentów, na rzecz których mogłyby lub powinny być podejmowane wspólne działania upowszechniające i włączające oraz dla których wymiana doświadczeń na etapie realizacji może się okazać cenna ze względu na potencjalny efekt synergii. Powiązania te będą rozpatrywane w ujęciu poziomym (region–region i centrum–centrum) oraz pionowym (centrum–region).

W drugim etapie, w celu nawiązania współpracy w ramach wyodrębnionych grup projektów oraz umożliwienia efektywniejszego prowadzenia działań upowszechniających i włączających, KIW planuje zorganizowanie forów partnerskich dla beneficjentów z poszczególnych obszarów tematycznych PO KL z udziałem Instytucji Pośredniczących i Wdrażających. Warunkiem uzyskania wysokiej efektywności działań w ramach klastrów projektowych będzie jednak zaangażowanie osób mających dogłębną znajomość zarówno obszaru tematycznego, w którym realizowane są projekty, jak i wdrażanych produktów.

Na podstawie opracowanej mapy i analizy projektów oraz wniosków z monitoringu posiedzeń Sieci Tematycznych możliwe będzie wyłonienie projektów, którym KIW, w ramach prowadzonego wsparcia, będzie oferować pomoc w zorganizowaniu ich udziału w różnych wydarzeniach.

KIW zaoferuje również pomoc beneficjentom – zarówno indywidualnym, jak i tym zrzeszonym w klastrach projektowych – a także Instytucjom Pośredniczącym i Wdrażającym w nawiązywaniu kontaktów z decydentami w celu poinformowania ich o produktach projektów oraz zainteresowania uzyskanymi wynikami.

KIW planuje również opracowanie, na użytek Instytucji Pośredniczących I i II stopnia, modelu zarządzania działaniami upowszechniająco-włączającymi, który instytucje te będą mogły wykorzystać podczas planowania i realizacji tego typu działań. Model zostanie uzupełniony zaleceniami KIW dotyczącymi proponowanych narzędzi oraz sposobów monitorowania działań beneficjentów i działań własnych w sferze upowszechniania i mainstreamingu.

Wspierając działania upowszechniające i włączające, KIW będzie udostępniać informacje o projektach innowacyjnych PO KL oraz ich produktach na swym portalu (w tym celu zostanie utworzona specjalna zakładka).

Omawiając zadania KIW zaplanowane do realizacji w bieżącym roku, warto także zwrócić uwagę na udzielenie wsparcia przy realizowaniu projektów współpracy ponadnarodowej. Istotnym elementem tego wsparcia będzie realizacja w latach 2012–2014, we współpracy z Arbetsmiljöforum – szwedzką organizacją działającą w obszarze rynku pracy i EFS – projektu „Inclusive Europe”. Celem tego projektu jest zwiększenie kompetencji uczestników w zakresie nawiązywania i realizacji projektów współpracy ponadnarodowej, a także zbudowanie platformy dla rozwoju tego rodzaju współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem państw regionu Morza Bałtyckiego. Wartością dodaną projektu jest możliwość pogłębienia wiedzy i zapoznania się z dobrymi praktykami dotyczącymi współpracy ponadnarodowej w ramach projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, nawiązanie kontaktów i stworzenie możliwości budowy sieci współpracy w dziedzinie zintegrowanego rynku pracy, możliwość zdobycia wiedzy na temat zagadnień związanych z planowaniem i realizacją współpracy ponadnarodowej, a także możliwość certyfikacji i walidacji nabytych kompetencji.

W ramach projektu „Inclusive Europe”, przy wydatnym wsparciu Instytucji Zarządzającej PO KL, udało się wyłonić spośród pracowników Instytucji Pośredniczących i Wdrażających tzw. koordynatorów oraz ambasadorów współpracy ponadnarodowej, a także określić dziedziny współpracy (m.in. upowszechnianie i mainstreaming produktów finalnych projektów innowacyjnych oraz produktów projektów współpracy ponadnarodowej, dobre praktyki w zakresie strategicznego zarządzania współpracą ponadnarodową, partnerstwa strategiczne w odniesieniu do obecnego i przyszłego okresu programowania, umiejętność tworzenia i utrzymania sieci współpracy ponadnarodowej). ◀

Monika Kalinowska
Zastępca dyrektora Centrum Projektów Europejskich ds. Krajowego Ośrodka EFS, Krajowej Instytucji Wspomagającej dla PO KL oraz Centralnego Punktu Informacyjnego



Czas na ponadnarodowość



Rozpoczyna się czwarty rok wdrażania projektów innowacyjnych i ponadnarodowych w ramach PO KL. Rok 2009 był czasem pilotażu, podczas którego weryfikowaliśmy nasze możliwości, głównie w dziedzinie innowacyjności, oraz koncentrowaliśmy się na tematach związanych z poszukiwaniem rozwiązań zwiększających szanse na dłuższe pozostanie na rynku pracy osób starszych, a także rozwiązań modernizujących kształcenie zawodowe. Rok 2010 to otwieranie się na te tematy innowacyjne, które nie pojawiły się w ramach pilotażu, a więc przede wszystkim na kwestie związane z integracją społeczną.

W roku 2011 nastąpiło podsumowanie dotychczasowych prac w celu ukierunkowania ostatnich konkursów na projekty innowacyjne oraz skoncentrowania wysiłków na wyborze najbardziej pożądaných przedsięwzięć z punktu widzenia aktualnych potrzeb polityki i praktyki.

Od 2009 roku ponadnarodowość była elementem dodatkowym dla projektów innowacyjnych, uwzględnianym jako kryterium w tych przedsięwzięciach lub występowała w formie konkursów ogłaszanych w ramach typów operacji określonych w dokumentach programowych i publikowanych często wspólnie z naborami na działania standardowe. Przyszedł zatem czas, aby w bieżącym roku poświęcić tym inicjatywom więcej uwagi i wesprzeć je w sposób szczególny. Jest to zarazem dobry moment na tego typu działania.

Projekty innowacyjne wymagają dłuższego okresu realizacji, w ich przypadku ważny jest też czas na wspieranie już zweryfikowanych nowych narzędzi – dlatego jest coraz mniejsza potrzeba rozpoczynania nowych przedsięwzięć tego typu. Ponadto szereg projektów standardowych znajduje się obecnie na etapie realizacji, w wielu przypadkach powstają ciekawe rozwiązania i tworzy się potencjał, którym można się dzielić. Jest to także właściwy moment, aby szukać nowych inspiracji, wykorzystując w tym celu doskonałe narzędzie, jakim jest współpraca z partnerem ponadnarodowym. Warto zwrócić uwagę, że część państw członkowskich Unii Europejskiej intensyfikuje działania ponadnarodowe i poszukuje partnerów do współpracy. W pakiecie działań intensyfikujących współpracę ponadnarodową w 2012 roku chcielibyśmy się skoncentrować na czterech następujących elementach:

- Zaplanowanie przez wszystkie Instytucje Pośredniczące przeprowadzenia konkursów na projekty ponadnarodowe wdrażane w ramach Działań/Poddziałań PO KL.
- Zachęcenie beneficjentów już realizujących projekty innowacyjne lub standardowe do ich rozszerzenia o komponent ponadnarodowy oraz wsparcie ich przez KIW na etapie poszukiwania odpowiedniego partnera (poprzez organizowanie forów partnerskich lub przez działania indywidualne).

- Podjęcie się dość ambitnego – zważywszy na zasady przyjęte dla ponadnarodowości w obecnym okresie programowania – i realizowanego po raz pierwszy w ramach EFS na poziomie Unii Europejskiej zadania, jakim jest synchronizacja ze Szwecją konkursów na projekty ponadnarodowe w dziedzinie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Inicjatywa ta zrodziła się w ramach współpracy państw basenu Morza Bałtyckiego. Mamy nadzieję, że jej realizacja umożliwi nie tylko osiągnięcie ciekawych rezultatów w obecnej perspektywie finansowej, ale także pozwoli przetestować rozwiązania wpływające na zwiększenie współpracy i koordynację działań ponadnarodowych w przyszłym okresie. Elementem dodatkowym w tej inicjatywie będzie zaangażowanie jednego z partnerów Sieci Państw Morza Bałtyckiego – Partnerstwa Wymiaru Północnego w dziedzinie Zdrowia i Dobrobytu Społecznego (Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being – NDPHS; partnerstwu temu był poświęcony artykuł w ubiegłorocznym, trzecim numerze biuletynu). Jego zadaniem będzie dodatkowe wsparcie eksperckie w dziedzinie przeciwdziałania narkomanii i nadużywaniu alkoholu wśród osób młodych.

- Dopetnieniem trzech wyżej wymienionych działań jest ponowne zwrócenie uwagi na kwestie, które wynikały z naszych wcześniejszych doświadczeń i które znalazły potwierdzenie w rekomendacjach z ewaluacji. Dotyczą one konieczności oddzielnego – pod względem czasu i zakresu – ogłaszania konkursów na projekty współpracy ponadnarodowej realizowane w ramach Działań/Poddziałań PO KL oraz nietączenia ich z naborami na projekty standardowe.

Wymienione działania stanowią dla nas minimum, które powinno zostać zrealizowane. Będą one uzupełniane m.in. przez inicjatywy Krajowej Instytucji Wspomagającej na rzecz wzmocnienia potencjału Instytucji Pośredniczących oraz przez wsparcie koordynatorów i ambasadorów współpracy ponadnarodowej w ramach projektu „Inclusive Europe”, wdrażanego we współpracy ze stroną szwedzką. Istnieje również możliwość, że w bieżącym roku powstaną nowe propozycje koordynacji działań w regionie Morza Bałtyckiego dotyczące wsparcia osób młodych.

Nie zapominamy oczywiście o projektach innowacyjnych. W bieżącym roku będziemy się jednak koncentrować nie na wyborze nowych przedsięwzięć, ale na wsparciu wdrażania tych projektów, które zostały już przyjęte do dofinansowania oraz na pracy nad nowymi rozwiązaniami.

We współpracy z Krajową Instytucją Wspomagającą chcemy zapewnić większe współdziałanie beneficjentów zajmujących się podobnymi zagadnieniami oraz wesprzeć ich w działaniach włączeniowych. ◀

Projekty innowacyjne realizowane w obszarze tematycznym „Zatrudnienie i integracja społeczna”

Projekty innowacyjne w ramach PO KL są realizowane w czterech obszarach tematycznych wsparcia EFS: zatrudnienie i integracja społeczna, adaptacyjność, edukacja i szkolnictwo wyższe, dobre rządzenie. W ramach tych obszarów ustalono zamknięty katalog tematów projektów innowacyjnych, stanowiący załącznik do *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach PO KL*. Tematy projektów innowacyjnych są aktualizowane co dwa lata.

Wybór tematów opiera się na następujących założeniach:

- potrzeby polityki i praktyki w zakresie innowacyjnych rozwiązań;
- koordynacja między tematami projektów innowacyjnych dla priorytetów wdrażanych centralnie i regionalnie w celu zapewnienia większej koncentracji środków oraz wzrostu oddziaływania działań innowacyjnych;
- zgodność z celami szczegółowymi poszczególnych priorytetów.

W obszarze „Zatrudnienie i integracja społeczna” w latach 2009–2011 zostało ogłoszonych 100 konkursów na projekty innowacyjne (98 konkursów w komponencie regionalnym, 2 konkursy w komponencie centralnym).

Projekty innowacyjne na poziomie centralnym są wdrażane w ramach Priorytetu I „Zatrudnienie i integracja społeczna” w temacie „Rozwiązania systemowe pozwalające zintegrować prace publicznych i niepublicznych jednostek działających na rzecz osób wykluczonych społecznie oraz wypracowanie mechanizmów współpracy pracowników socjalnych

Liczba wniosków na projekty innowacyjne złożonych w Priorytetach VI i VII PO KL w latach 2009–2011

Województwo	Priorytet VI	Priorytet VII
Dolnośląskie	25	25
Kujawsko-pomorskie	33	20
Lubelskie	7	42
Lubuskie	21	0
Łódzkie	59	39
Małopolskie	20	14
Mazowieckie	10	34
Opolskie	3	7
Podkarpackie	8	10
Podlaskie	9	13
Pomorskie	40	24
Śląskie	50	0
Świętokrzyskie	10	24
Warmińsko-mazurskie	4	7
Wielkopolskie	19	8
Zachodniopomorskie	31	15
Ogółem	349	282

z pracownikami innych instytucji publicznych oraz organizacji świadczących usługi na rzecz klientów pomocy społecznej”.

W temacie tym realizowanych jest obecnie 7 projektów innowacyjnych testujących. Rozwiązania wypracowane



w projektach mają charakter ogólnokrajowy. Wszystkie projekty wykazują zbieżność zarówno grup odbiorców (odbiorcy usług i świadczeń z pomocy społecznej oraz korzystający z usług instytucji rynku pracy), jak i użytkowników (publiczne służby pomocy społecznej, publiczne służby zatrudnienia, organizacje pozarządowe) oraz charakteru produktów finalnych (systemy, modele).

Obecnie trwa również ocena projektów zgłoszonych do dofinansowania w ramach kolejnego konkursu na projekty innowacyjne w temacie „Współpraca podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji i pomocy społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym”.

Projekty innowacyjne na poziomie regionalnym są wdrażane w ramach dwóch Priorytetów: VI (Rynek pracy otwarty dla wszystkich) oraz VII (Promocja integracji społecznej).

Priorytet VI

W ramach tematu „Działania służące wydłużeniu aktywności zawodowej” realizowanych jest 13 projektów, w województwach: lubelskim (3); wielkopolskim (2), dolnośląskim (2), lubuskim (2), warmińsko-mazurskim (1), kujawsko-pomorskim (2) oraz mazowieckim (1). Docelową grupą odbiorców są przede wszystkim osoby w wieku 45+ i 50+, głównie te poszukujące zatrudnienia, natomiast produktami finalnymi projektów są różne modele aktywizacji oraz wsparcia tych osób w poszukiwaniu zatrudnienia czy zmianie kwalifikacji zawodowych, przy wykorzystywaniu m.in. metod coachingu.

W ramach tematu „Rozwój i testowanie instrumentów wspierających godzenie życia zawodowego i rodzinnego oraz zwalczania dyskryminacji w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność” realizowane są 3 projekty w województwach: wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i małopolskim. Projekty te koncentrują się na rozwiązywaniu problemów dwóch grup odbiorców docelowych – samotnych rodziców oraz bezrobotnych kobiet – poprzez ich aktywizację zawodową, a także budowanie modelu wsparcia w godzeniu życia zawodowego i rodzinnego.

W ramach tematu „Nowe obszary działalności i formy aktywizowania osób pozostających bez zatrudnienia, w tym osób w trakcie ostatniego roku nauki, w ekonomii społecznej lub przedsiębiorczości” realizowane są 4 projekty: trzy w województwie pomorskim i jeden w lubelskim. Beneficjenci przygotowują rozwiązania skierowane głównie do przyszłych absolwentów szkół na różnych poziomach edukacji (od gimnazjów, po szkoły wyższe) – różnego rodzaju modele wsparcia (np. studentów w wejściu na rynek pracy), które zawierają elementy przedsiębiorczości oraz ekonomii społecznej (warsztaty, system wsparcia, treningi itp.).

W ramach tematu „Poszukiwanie nowych skutecznych metod aktywizacji zawodowej i społecznej grup docelowych wymagających szczególnego wsparcia” realizowane są 2 projekty – w województwach śląskim oraz dolnośląskim. Projekty skupiają się na budowaniu systemu wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych lub niepełnosprawnych. W ramach tematu „Poszukiwanie metod zmniejszania emigracji zarobkowej i wspierania powrotu migrantów na polski rynek pracy” realizowany jest jeden projekt (w województwie opolskim), który koncentruje się na wsparciu dla reemigrantów z terenu województwa, z uwzględnieniem specyfiki tego regionu.

W ramach tematu „Budowa instrumentów wspierających rozwój zainteresowania nowymi zawodami, zawodami niszowymi oraz cieszącymi się małą popularnością” realizowany jest jeden projekt (w województwie podlaskim). Celem projektu jest wsparcie osób bezrobotnych (we wszystkich kategoriach wiekowych) w uzyskaniu umiejętności w różnych zawodach rzemieślniczych.

Priorytet VII

W ramach tematu „Poszukiwanie metod wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży” realizowanych jest 13 projektów innowacyjnych testujących, w województwach: małopolskim (1), zachodniopomorskim (7), lubelskim (3) i kujawsko-pomorskim (2). Projekty w tej grupie tematycznej są bardzo zróżnicowane zarówno pod względem wypracowywanych produktów finalnych, jak i grup docelowych (użytkowników i odbiorców).

Wśród odbiorców są m.in. wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz młodzież wchodząca w konflikt z prawem, uzależniona od używek, natomiast wśród użytkowników występują zarówno organizacje pozarządowe zajmujące się sprawami dzieci i młodzieży, jak i placówki opiekuńczo-wychowawcze. Produktami finalnymi są różnego rodzaju programy wsparcia dzieci i młodzieży (terapię, nowe metody wychowawcze), program wsparcia rodziców, modele diagnozy wychowawczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, interwencji socjalnej itp.

W ramach tematu „Poszukiwanie skutecznych metod zapewnienia trwałości funkcjonowania instytucji ekonomii społecznej” realizowanych jest 9 projektów innowacyjnych testujących, w województwach: mazowieckim (4), pomorskim (2), podlaskim (1), wielkopolskim (1) i dolnośląskim (1). Grupa docelowa w tym temacie jest wspólna – użytkownikami są instytucje ekonomii społecznej oraz administracji publicznej, natomiast wśród odbiorców dominują osoby, które mogą korzystać z usług podmiotów ekonomii społecznej (bezrobotni – potencjalni członkowie spółdzielni socjal-

nych lub innych przedsiębiorstwach społecznych). Produktami finalnymi są modele wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, np. programy szkoleniowe, systemy doradcze, programy współpracy administracji publicznej z podmiotami ekonomii społecznej.

W ramach tematu „Zwiększenie oferty istniejących, wykreowanie nowych instytucji działających na rzecz integracji społecznej grup zmarginalizowanych, wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowany jest jeden projekt (w województwie zachodniopomorskim) skierowany do osób bezdomnych. Produktem finalnym będzie system umożliwiający monitorowanie i minimalizowane negatywnych zjawisk występujących w pracy z osobami bezdomnymi oraz zwiększenie wykorzystania narzędzi i metod zwiększających efektywność wychodzenia z bezdomności.

Lista tematów dla projektów innowacyjnych w obszarze:

„Zatrudnienie i integracja społeczna”

1 Poszukiwanie nowych, skutecznych metod aktywizacji zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu:

- Poszukiwanie metod wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodzieży w wieku powyżej 15. roku życia (ukierunkowanych na poprawę sytuacji zawodowej tych osób).
- Wzbogacenie oferty istniejących oraz wykreowanie nowych instytucji działających na rzecz integracji społecznej (prowadzącej do zatrudnienia) grup marginalizowanych, wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym.



- Stworzenie instrumentów wspierających rozwój zainteresowania nowymi zawodami, zawodami niszowymi oraz cieszącymi się małą popularnością.
- Poszukiwanie nowych, skutecznych metod aktywizacji zawodowej i społecznej grup docelowych wymagających szczególnego wsparcia.
- Działania służące wydłużeniu wieku aktywności zawodowej.
- Rozwój i testowanie instrumentów wspierających godzenie życia zawodowego i rodzinnego na różnych etapach życia człowieka.
- Zwalczanie dyskryminacji, zwłaszcza ze względu na płeć, wiek i niepełnosprawność.
- Nowe obszary działalności i/lub formy aktywizowania w ekonomii społecznej lub przedsiębiorczości osób bezrobotnych, a także osób w trakcie ostatniego roku nauki.
- Poszukiwanie metod wspierania powrotu migrantów na polski rynek pracy.
- Działania sprzyjające podejmowaniu zatrudnienia w sektorze zielonej gospodarki (tzw. *green jobs* – zielone miejsca pracy).

2 Tworzenie i rozwój współpracy, a także mechanizmów funkcjonowania podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji i pomocy społecznej:

- Tworzenie instrumentów umożliwiających koordynację działań z zakresu polityki rynku pracy i integracji społecznej.
- Rozwiązania innowacyjne w dziedzinie organizacji systemu pomocy społecznej i/lub edukacji kluczowych pracowników jednostek pomocy i integracji społecznej (bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją).
- Rozwiązania systemowe pozwalające na zintegrowanie prac publicznych i niepublicznych jednostek działających na rzecz osób wykluczonych społecznie, a także stworzenie mechanizmów współpracy pracowników socjalnych z pracownikami innych instytucji publicznych oraz organizacji świadczących usługi na rzecz klientów pomocy społecznej (rozwiązania w kontekście prowadzonych działań z zakresu integracji/reintegracji zawodowej).
- Poszukiwanie skutecznych metod zapewniania trwałości funkcjonowania instytucji ekonomii społecznej.
- Współpraca podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji i pomocy społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.
- Narzędzia służące lepszemu adresowaniu działań, ocenie ich skuteczności oraz analizie kosztów zaniechania w polityce rynku pracy i w polityce społecznej.
- Tworzenie mechanizmów rozpoznawania trendów oraz identyfikowanie problemów społecznych pomijanych w oficjalnym systemie statystyk i raportowania.
- Poszukiwanie rozwiązań zapewniających współpracę i komplementarność działań podejmowanych przez publiczne służby zatrudnienia oraz niepubliczne instytucje rynku pracy. ◀



Innowacje społeczne szansą dla systemu pomocy społecznej

Rozmowa z Krystyną Wyrwicką, dyrektorem Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, członkiem Krajowej Sieci Tematycznej w obszarze „Zatrudnienie i integracja społeczna”

Wiele się mówi o braku koordynacji współpracy między służbami pomocy społecznej a publicznymi służbami zatrudnienia, wskazały na to choćby badania przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej („Analiza aktualnej struktury instytucji rynku pracy i instytucji pomocy społecznej w kontekście zakresu ich współpracy, a także głównych obszarów styku”). Co, Pani zdaniem, jest główną przyczyną tego stanu rzeczy i jak to zmienić?

Tak, to prawda, że w ostatnim czasie kwestia braku koordynacji współpracy między obiema tymi służbami jest w centrum uwagi wielu instytucji, w tym również tych, które realizują projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. O tej współpracy wspomina się w relacjach dwustronnych (ośrodki pomocy społecznej – powiatowe urzędy pracy), a także w relacjach trójstronnych, z udziałem partnerów reprezentujących trzeci sektor. A przecież jeśli weźmiemy pod uwagę misję obu służb (pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym), ta współpraca nie powinna stanowić problemu. Znana z praktyki kwestia „konkurencyjności” propozycji projektowych wobec beneficjentów przedsięwzięć aktywizacyjnych w ogóle nie powinna występować.

Koordynacja współpracy oznacza konieczność spełnienia kilku warunków, w tym warunku równowagi kompetencyjnej struktur obu systemów organizacyjnych – chodzi o zachowanie równowagi szczebli organizacyjnych. Dzisiaj, niestety, mamy jednak często do czynienia z nierównością instytucjonalnych struktur organizacyjnych obu systemów: w systemie pomocy społecznej funkcjonuje struktura trój-szczelowości samorządowej (ośrodek pomocy społecznej w gminie, powiatowe centrum pomocy rodzinie w powiecie oraz regionalny ośrodek pomocy społecznej na szczeblu wojewódzkim), a w systemie publicznych służb zatrudnienia – struktura dwuszczeblowa (powiat i województwo). Ponadto nie ma również koordynacji systemów opiniodawczych obu służb – a więc organów opiniodawczych, spełniających rolę doradczą dla zarządów jednostek samorządu terytorialnego. Oczywiście najlepiej jest wówczas, gdy z przepisów prawa wynikają określone obowiązki instytucji, ponieważ obie

strony mogą wtedy korzystać z uregulowanych ścieżek oraz powoływać się na wyznaczone kierunki współpracy. Z takich przepisów może wynikać np. obowiązek stosowania porozumień o współpracy między ośrodkiem pomocy społecznej a powiatowym urzędem pracy. W tego typu porozumieniach mogą być określone np. zasady współpracy w zakresie procedur postępowania z klientami instytucji pomocy społecznej i powiatowych urzędów pracy, a także w zakresie upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach czy zasady współpracy w zakresie realizacji i finansowania prac społecznie użytecznych na terenie gminy.

Czy jednak obligatoryjne wyznaczanie reguł współpracy i jej koordynacji wystarczy?

Oczywiście, że nie. Realizacja idei koordynacji współpracy zależy od ludzi, a więc od poziomu wiedzy i świadomości misji ról zawodowych, od indywidualnych umiejętności pracowników instytucji obu systemów, a także od chęci do takiej współpracy. I tu polem do sprawdzenia się kadr stały się projekty EFS.

Czy konieczne jest wprowadzenie nowych rozwiązań ustawowych regulujących współpracę między tymi służbami, czy większy nacisk należy położyć na edukację i wspólne szkolenia?

Jak już wspomniałam, wprowadzanie rozwiązań prawnych regulujących sferę współpracy obu służb ułatwia rozwiązanie problemu, zwłaszcza w kwestiach sporów kompetencyjnych, jednak w pełni go nie rozwiązuje. Lepszym sposobem wydaje się prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym oraz szkoleniowym, gdyż przynosi wartości dodane nie tylko w sferze wymiany informacji o sposobach oddziaływania na postawy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwłaszcza tych uznanych za grupy szczególnego ryzyka (w kontekście obu systemów), ale także w sferze wzajemnego poznawania się pracowników, tworzenia nieformalnych zespołów współpracy. Skuteczne współdziałanie instytucji obu systemów często rozpoczyna się bowiem od wzajem-

nych relacji, dobrych kontaktów, od zrozumienia sensu solidaryzmu społecznego. W tej sytuacji doskonale się sprawdza wprowadzanie do programu szkoleń idei ekonomii społecznej – jako dyscypliny, w której bez współpracy trudno mówić o funkcjonowaniu nowych podmiotów gospodarczo-społecznych, np. spółdzielni socjalnych. EFS stwarza szansę na szkolenie interdyscyplinarne. Działania te powinny być jednak realizowane przez wyspecjalizowane jednostki szkoleniowe. Obecnie, niestety, o wyborze podmiotu szkolącego wciąż jeszcze decyduje „najniższa cena”, co sprawia, że wiele szkoleń ma charakter pozorny. Taka sytuacja zniechęca obciążonych obowiązkami służbowymi pracowników do uczestniczenia w szkoleniach.

A co z partnerami pozarządowymi, jaką mają rolę do spełnienia? Jak ocenia Pani ich potencjał, a także wolę współpracy?

Partner pozarządowy jest oczywiście potrzebny. Struktury organizacyjne podmiotów pozarządowych są mniej sformalizowane, co ułatwia im skuteczne docieranie do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że organizacje pozarządowe nie działają w każdym powiecie czy gminie.

Organizacje pozarządowe, ze względu na swój „projektowy” charakter działania, są przede wszystkim inicjatorem lokalnych przedsięwzięć aktywizacyjnych, w których dopiero dochodzi do konieczności nawiązania współpracy między publicznymi służbami pomocy społecznej oraz zatrudnienia. Już dziś można wskazać wiele pozytywnych przykładów działania organizacji trzeciego sektora, i to nie tylko tych dużych, ogólnopolskich, ale także mniejszych. Trójstronna współpraca z organizacjami trzeciego sektora wzmacnia wszystkie strony, sprzyja powstawaniu nowych pomysłów, ale ciągle istnieje wiele barier, które tę współpracę utrudniają (np. konkurowanie, a nie współdziałanie, brak partnerskiego działania na etapie diagnozowania potrzeb społecznych).

Ustawowo możliwe jest zlecenie zadań z zakresu pomocy społecznej, w praktyce jednak ta możliwość nie zawsze jest wykorzystywana. Czy, Pani zdaniem, zwiększenie roli organizacji pozarządowych, jako wykonawców pewnych usług społecznych, odciąży pracowników administracji publicznej?

Świadczenie usług w sferze pomocy społecznej wymaga przede wszystkim specjalistycznego przygotowania kadr organizacji pozarządowych. Nie jest to tylko kwestia organizacji pracy czy dobrej woli i chęci do działania, ale także wykształcenia, wiedzy fachowej kadr. Świadczenie niektórych usług pomocy społecznej wiąże się z koniecznością

spełnienia, przestrzegania lub wdrażania standardów usług. Wymagania te często uniemożliwiają podjęcie ich realizacji podmiotom z trzeciego sektora.

Ponadto w ciągu wielu lat ukształtował się niesłuszny pogląd,

Ważne jest, aby projekty innowacyjne nie były realizowane w całkowitym oderwaniu od rzeczywistości oraz nie abstrahowały od realiów, gdyż musimy pamiętać, że najlepsze z nich chcemy zaimplementować jako stałe działania w polityce społecznej. Mówiąc o rzeczywistości, mam na myśli uwarunkowania kulturowe, prawne, społeczne i finansowe.

że ceny usług zleczanych organizacjom pozarządowym muszą być niższe niż koszty realizowania tych samych usług przez publiczne struktury pomocy społecznej, co sprawia, że kryterium wyboru staje się cena, a nie jakość usługi. Powszechnie stosowany tryb zlecenia usług pomocy społecznej w systemie zamówień publicznych staje się przyczyną obniżenia jakości ich realizacji.

Na pewno należy się zgodzić z poglądem, że zlecenie usługi pomocy społecznej organizacjom pozarządowym odciąża administrację ośrodków pomocy społecznej. Konieczne jest jednak stosowanie efektywnego systemu kontroli i rozliczania efektów tych usług. Uważam, że sukcesywne wdrażanie standardów usług w dziedzinie pomocy społecznej umożliwi wybór właściwych podmiotów do ich realizacji i wtedy nie tylko cena, ale także inne warunki określone w standardach będą decydowały o wyborze właściwego partnera.

Jakich efektów spodziewa się Departament Pomocy i Integracji Społecznej po realizacji projektów innowacyjnych w ramach konkursu „Rozwiązania systemowe pozwalające zintegrować prace publicznych i niepublicznych jednostek działających na rzecz osób wykluczonych społecznie oraz wypracowanie mechanizmów współpracy pracowników socjalnych z pracownikami innych instytucji publicznych oraz organizacji świadczących usługi na rzecz klientów pomocy społecznej” zorganizowanego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich?

Warto się zastanowić nad tym, czym jest innowacja w kontekście działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Czy chodzi o nowatorskie, unikatowe rozwiązania w skali Europy, a nawet świata, czy też o innowacje w skali mikro, czyli w odniesieniu do środowiska lokalnego: gminy, regionu, dzielnicy miasta? Innowację →

społeczną powinno się postrzegać jako sposób wprowadzenia nowych pomysłów, wskazanie nowych wartości oraz doprowadzenie do pozytywnych zmian w danej zbiorowości. Dla jednych może to być wskazanie na współpracę instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, które do tej pory nie było w gminie, dla innych – opracowanie nowych „ścieżek aktywizacji społecznej i zawodowej”, a dla jeszcze innych – zupełnie nowe rozwiązania, których nie można się doszukać w obecnym stanie prawnym (np. agencje pracy socjalnej). Jak już wspomniałam, innowacja to w końcowym rezultacie zmiana jakościowa – zmiana dotyczy zawsze konkretnego miejsca i czasu, jest jasna, prosta oraz dostosowana do określonych potrzeb regionu i społeczności. Projekty innowacyjne realizowane w ramach wymienionego tematu powinny zatem się przyczynić do wypracowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie poruszanej problematyki, ich wypromowania i rekomendowania do wdrożenia. Od projektów tych należy oczekiwać przede wszystkim:

- kompleksowego współdziałania różnych instytucji na tym samym obszarze administracyjnym (gmina, powiat), uzupełniającego oddziaływania instrumentarium obu systemów, a także wykorzystywania rozwiązań rozwijającej się ekonomii społecznej;
- dobrego rozpoznania potrzeb osób wymagających wsparcia i pomocy, a także aktywnego włączania ich w przedsięwzięcia mające na celu spowodowanie zmian jakościowych (np. zmian w relacjach środowiskowych);
- wypracowania i ewentualnego przetestowania zupełnie nowych pomysłów, które na pierwszy rzut oka mogą się wydawać „dziwne” i nierealne;
- uproszczenia niektórych procedur administracyjnych oraz wyeliminowania zbędnych rozwiązań prawnych, a w ich miejsce wprowadzenia nowych.

Ważne jest, aby projekty innowacyjne nie były realizowane w całkowitym oderwaniu od rzeczywistości oraz nie abstrahowały od realiów, gdyż musimy pamiętać, że najlepsze z nich chcemy zaimplementować jako stałe działania w polityce społecznej. Mówiąc o rzeczywistości, mam na myśli uwarunkowania kulturowe, prawne, społeczne i finansowe. Warto przypomnieć, że w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL przetestowano wiele pomysłów, które nie zostały wprowadzone do praktyki ze względu na nadmierne koszty, nie były odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby lokalne lub nie zadbano o ich właściwą promocję.

Ośrodki pomocy społecznej od kilku lat mogą realizować projekty w ramach EFS, Priorytet VII „Promocja integracji społecznej”. Jak to wpływa na poziom innych realizowanych przez nie działań ustawowych? Czy działalność

projektowa stanowi kolejny obowiązek dla pracowników ośrodków, czy również, a może przede wszystkim, możliwość podjęcia takich działań (np. aktywizacyjnych), które bez wsparcia EFS nie byłyby możliwe?

Większość ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie czy regionalnych ośrodków polityki społecznej traktuje realizację projektów EFS poważnie, oczekuje dodatkowych korzyści dla gminy, miasta czy regionu, a przede wszystkim dla osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej oraz urzędów pracy. Istnieją jednak również ośrodki (choć raczej są to wyjątki), w których kadra kierownicza nie chce brać na siebie dodatkowych obowiązków tego typu i realizuje wyłącznie zadania ustawowe. Nie ulega wątpliwości, że realizowanie projektów jest dodatkowym obowiązkiem dla instytucji, zarówno kadry kierowniczej, jak i pracowników. Wyniki badań pokazują jednak, że wykonywanie tych zadań przebiega coraz lepiej – prawie wszystkie jednostki organizacyjne pomocy społecznej realizują projekty systemowe i z każdym rokiem efektywniej wykorzystują środki przeznaczone na ten cel. Faktem jest również, że fundusze z EFS umożliwiają podjęcie różnego rodzaju działań aktywizacyjnych wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które nie zostałyby podjęte z powodu ograniczeń finansowych. Przy ograniczonych środkach finansowych przeznaczonych na zadania z dziedziny pomocy społecznej oraz konieczności wyboru zadań, które trzeba zrealizować w pierwszej kolejności, EFS stał się bardzo ważnym instrumentem świadczenia różnych form pomocy w ramach aktywizacji społecznej. Projekty dają szansę na integrację społeczną jednostek, ale także całych rodzin, oraz na aktywizację społeczności lokalnych.

Projekty innowacyjne z dziedziny pomocy i integracji społecznej są realizowane w ramach komponentu regionalnego w niemal wszystkich województwach. Jakie inne rozwiązania (poza systemowymi) są potrzebne, aby skutecznie walczyć z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Polsce?

Skuteczna walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym wymaga kompleksowych, długofalowych i planowych działań wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku wykluczenia społecznego. Kompleksowość i spójność działań powinna się odnosić również do wszystkich projektów realizowanych w ramach EFS: systemowych i konkursowych, centralnych i regionalnych. Kompleksowe i spójne powinny być również działania zapisane w projektach innowacyjnych.

Ponadto zasadne jest, aby na poziomie lokalnym tworzone były projekty integrujące działania różnych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. W ramach działań aktywizacyjnych powinny współpracować ze sobą nie tylko urzędy pracy i ośrodki pomocy społecznej, ale także inne instytucje oraz organizacje pozarządowe zajmujące się polityką społeczną. Należy pamiętać, że przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu czy też łagodzenie tego zjawiska nie oznacza tylko pracy z osobą wykluczoną, ale także z jej rodziną. Ważne jest, aby postrzegać problem konkretnej osoby przez pryzmat złożonych problemów całej rodziny, których nie da się rozwiązać, pracując wyłącznie np. z osobą długotrwale bezrobotną. Istotne jest także, aby projekty były realizowane w możliwie szerokim partnerstwie, uwzględniającym szkoły, placówki kultury, instytucje opieki nad dziećmi, placówki wsparcia dziennego dla różnych kategorii osób, w celu przygotowania oferty umożliwiającej pełną integrację osób wykluczonych ze społecznością lokalną.

Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej jest zaangażowany w realizację (monitoring) kilku projektów systemowych w Prioryecie I PO KL „Zatrudnienie i integracja społeczna”.

Jakich kwestii dotyczą te projekty?

Departament Pomocy i Integracji Społecznej jest inicjatorem projektów w Działaniu 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”. Ich realizacja ma na celu wzmocnienie systemu pomocy i integracji społecznej, m.in. w zakresie rozwoju krajowego systemu szkoleń tematycznych i specjalistycznych oraz doskonalenia kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników socjalnych, poprzez studia pierwszego i drugiego stopnia, studia podyplomowe, szkolenia w zakresie specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego. Planowane jest również stworzenie standardu superwizji pracy socjalnej, poprzedzone badaniem i szkoleniami pilotażowymi.

Ponadto w ramach realizowanych projektów planowane jest wypracowanie i stopniowe wprowadzanie standardów jakości usług w instytucjach pomocy i integracji społecznej, m.in. opracowanie modelu „gminnego standardu wychodzenia z bezdomności”, a także standardów z zakresu usług opiekuńczych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, interwencji kryzysowej, centrum integracji społecznej. Prowadzone są również działania mające na celu wypracowanie nowatorskiego standardu środowiskowej pracy socjalnej, zorientowanego na aktywizujące wsparcie grup społecz-

W ciągu wielu lat ukształtował się niesłuszny pogląd, że ceny usług zleczanych organizacjom pozarządowym muszą być niższe niż koszty realizowania tych samych usług przez publiczne struktury pomocy społecznej, co sprawia, że kryterium wyboru staje się cena, a nie jakość usługi. Powszechnie stosowany tryb zlecania usług pomocy społecznej w systemie zamówień publicznych staje się przyczyną obniżenia jakości ich realizacji.

nych, środowisk i społeczności lokalnych zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zakłada on wykorzystanie trzech nowych ról zawodowych pracowników socjalnych: animatora, mediatora i lokalnego polityka społecznego, które stworzą nową specjalność: pracownik socjalny – organizator społeczności lokalnej.

Departament Pomocy i Integracji Społecznej zainicjował również projekt polegający na tworzeniu sieci społecznych (rewitalizacja społeczna), którego celem jest stworzenie standardu działań o charakterze partnerskim, łączącego różne metody i techniki pracy socjalnej, które staną się podstawą do wdrażania aktywnej integracji.

Realizowane są ponadto projekty wspierające i promujące zatrudnienie socjalne oraz projekty mające na celu rozwój narzędzi i systemów informatycznych (powstaje m.in. narzędzie oceny zasobów pomocy społecznej, oparte na analizie lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej danego regionu).

Jednym z produktów powstałych w wyniku realizacji projektu jest serial pt. *Głęboka woda*, wyprodukowany i emitowany przez Telewizję Polską. Serial odgrywa rolę promocyjną – przyczynia się do promowania projektu poprzez dotarcie do szerokiego grona odbiorców. Pokazuje odbiorcom aktualne problemy społeczne oraz sposoby ich rozwiązywania, a poprzez ukazanie właściwych sposobów pomagania – ma wypromować zawód pracownika socjalnego. Dotarcie do szerokiego grona odbiorców pozwoli na zwiększenie świadomości nie tylko polskiego społeczeństwa, ale także władz samorządowych, które konieczność rozwiązywania problemów społecznych często stawiają na dalekim, a nie priorytetowym miejscu.

Podsumowując, uważam, że projekty systemowe powinny pomóc we wprowadzaniu zmian w obowiązującym prawie w dziedzinie pomocy i integracji społecznej czy usług reintegracji społecznej oraz zawodowej. ◀



Zachodniopomorskie Magnolie EFS

W roku 2012 nastąpi intensyfikacja działań upowszechniających i włączających, podejmowanych przez beneficjentów w ramach realizowanych projektów innowacyjnych, a także przez podmioty, które mają obowiązek wspierania beneficjentów w tych działaniach, czyli np. Instytucje Organizujące Konkurs czy Sieci Tematyczne. Skuteczne działania podejmowane w celu upowszechniania projektów oraz włączania ich produktów do głównego nurt polityki/praktyki są bardzo często zadaniem trudnym. Dlatego też na łamach naszego biuletynu będziemy opisywać dobre praktyki w tej dziedzinie. W niniejszym numerze przedstawiamy inicjatywę Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie. Gala „Zachodniopomorskie Magnolie EFS” odbyła się w grudniu 2011 roku. Celem tego wydarzenia było zaprezentowanie rezultatów projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz uhonorowanie ich realizatorów w ramach siedmiu kategorii. Jedną z tych kategorii był „Innowator PO KL”. Do udziału w gali zostały zgłoszone projekty realizowane bądź zakończone, które w ostatnich czterech latach otrzymały dofinansowanie w ramach PO KL. Pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy dokonali wstępnej selekcji zgłoszonych projektów i wyróżnili 21 beneficjentów, kierując się kryterium wpływu, jaki realizacja danego przedsięwzięcia wywarła na rozwój regionu.

Podczas gali zaprezentowano trzy projekty, które otrzymały nominację w kategorii „Innowator PO KL”:

- Projekt standardowy: „Niezależne samodzielne spółdzielnie socjalne”, realizowany przez firmę 4C Krzysztof Musiatowicz. Projekt zakładał utworzenie i funkcjonowanie siedmiu spółdzielni socjalnych oraz utrzymanie 35 nowych miejsc pracy. Wzięto w nim udział 75 osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, mieszkańców terenów wiejskich. Efekty realizacji projektu przerosły oczekiwania – powstało już dziewięć spółdzielni socjalnych.
- Projekt innowacyjny: „Grajki-pomagajki – innowacyjna metoda pomocy psychoedukacyjnej dla dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem”, realizowany przez Fundację „Drabina Rozwoju”. Projekt jest skierowany do wychowanków zachodniopomorskich placówek opiekuńczo-wychowawczych. W ramach projektu powstaje gra komputerowa, której bohater przeżywa emocje będące

wynikiem jego obecnej sytuacji życiowej. Dziecko, pokonując wspólnie z bohaterem gry jej kolejne etapy, uczy się radzić sobie z rzeczywistymi problemami emocjonalnymi. Przeniesienie problemów występujących w realnym życiu do świata wirtualnego – gry komputerowej – pozwala dziecku na identyfikowanie się z bohaterem, uczy rozwiązywania problemów oraz radzenia sobie z własnymi słabościami. Projekt ten był już szerzej opisywany w naszym biuletynie (nr IV, grudzień 2011).

- Projekt innowacyjny „Re:start”, realizowany przez Polską Fundację Przedsiębiorczości. Projekt odpowiada na problem krótkiej przeżywalności firm. Z badań przeprowadzonych przez beneficjenta wynika, że wiele osób, które rozpoczęły działalność gospodarczą ma trudności z utrzymaniem swych firm już podczas pierwszego roku. Niewiele firm funkcjonuje dłużej niż 5 lat. Działania przewidziane w projekcie koncentrują się na utrzymaniu na rynku pracy tzw. restarterów, czyli osób, które po likwidacji prowadzonej działalności gospodarczej postanowiły rozpocząć nową. Innowacyjność projektu polega na skierowaniu działań do nietypowej grupy, a także na próbie przeniesienia do polskich realiów doświadczeń brytyjskich związanych ze wsparciem restarterów.

Komisja oceniająca, w której skład weszli przedstawiciele Wojewódzkiego Urzędu Pracy, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, ostatecznie podjęła decyzję o przyznaniu statuetki projektowi Fundacji „Drabina Rozwoju”. Organizowanie tego typu wydarzeń może posłużyć jako przykład skutecznego działania o charakterze upowszechniającym, ponieważ:

- promuje najlepsze projekty i produkty finalne w regionie, mogące służyć rozwiązaniu uprzednio zdiagnozowanych problemów;
- stanowi element szerszej inicjatywy dotyczącej wszystkich projektów PO KL realizowanych w regionie, co nie powoduje konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów w przypadku organizowania konferencji poświęconej wyłącznie projektom innowacyjnym;
- dzięki zaproszeniu regionalnych decydentów zwiększa szanse na szersze stosowanie wypracowanych rozwiązań. ◀

Projekt: mainstreaming

Mainstreaming traktowany jest często jak swego rodzaju wisienka na torcie, tymczasem jest to najistotniejsza część projektu. Gdyby proces upowszechniania odnieść do modelowych rozwiązań z zakresu zarządzania nawiązujących do ciągłego doskonalenia organizacji – takich jak modele PDCA (ang. *Plan, Do, Check, Act*, tzw. koła Deminga), będące podstawą norm zarządzania jakością rodziny 9001, czy rekomendowanej dla projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego metodyki zarządzania cyklem projektu (ang. *Project Cycle Management* – PCM) oraz podejścia metodycznego matrycy logicznej (ang. *Logical Frame Approach* – LFA) – okazałoby się, że mainstreaming jest istotnym elementem cyklu doskonalenia organizacji, bez którego dalszy rozwój niej samej oraz realizowanych przez nią procesów i projektów nie jest możliwy. To poprzez wprowadzenie wypracowanych rozwiązań do głównego nurtu polityki i praktyki następuje zamknięcie cyklu uczenia się. Otoczeniu przekazywany jest czytelny komunikat, że warto wykorzystać uzyskane rezultaty i produkty, aby zrobić coś lepiej niż do tej pory. Dzięki temu następuje postęp, bez mainstreamingu stalibyśmy w miejscu. Upowszechnianie mieści się w zakresie „dzielenia się rezultatami” w cyklu ciągłego doskonalenia czy w „kształtowaniu polityki” w nurcie interwencji społecznej.



Wokół nas, w różnych aspektach życia, nie tylko społecznego, można znaleźć mnóstwo przykładów skutecznego upowszechniania. W końcu każdy produkt, którego na co dzień używamy, został wprowadzony do głównego nurtu, inaczej nawet nie wiedzielibyśmy o jego istnieniu. Niestety, zdarzają się też sytuacje odwrotne – dotyczące wielu fantastycznych i nowatorskich rozwiązań, które pozostały

na papierze, gdzieś w zakurzonej dokumentacji projektowej lub w fazie prototypu, nie wywołując żadnej zmiany społecznej, ponieważ nie zostały skutecznie upowszechnione. Jak się zatem zabrać do mainstreamingu? Porządnie. Wrócić do fundamentów zarządzania i potraktować upowszechnianie tak jak każdy inny projekt, czyli w pierwszej kolejności wyznaczyć jego zakres, zgodnie z tzw. trójkątem ograniczeń, determinującym cele i wymagania jakościowe, czas i terminy, a następnie zasoby i budżet. Skupić się na rozwiązaniach problemów, które niewątpliwie trzeba będzie dokładnie przemyśleć, a dotyczących:

- kwestii funkcjonalnych, czyli przebiegu procesu upowszechniania;
- zagadnień instytucjonalnych, czyli organizacji procesu upowszechniania, doboru i zaangażowania interesariuszy, struktury organizacyjnej oraz podziału ról pomiędzy instytucjami w ramach mainstreamingu;
- wyzwań personalnych, czyli właściwego doboru i zmotywowania osób odpowiedzialnych za upowszechnianie, wypracowania odpowiednich mechanizmów relacji międzyludzkich zapewniających sprawną komunikację, racjonalne i szybkie podejmowanie decyzji oraz eliminujących konflikty.

Następnie należy precyzyjnie określić role wiążące się z procesem upowszechniania. Trzeba zdecydować, kto będzie finansował poszczególne działania w ramach mainstreamingu („sponsor”), kto będzie je wykonywał („wykonawca”) oraz kto będzie ich odbiorcą („klient”). Ostatnia rola wydaje się szczególnie ważna, ponieważ upowszechnianie można porównać do działań rynkowych przedsiębiorstwa. W obydwu przypadkach celem jest „sprzedanie” pewnego „produktu” właściwemu „klientowi” lub „klientom”. Można zatem skorzystać z bogatego dorobku marketingu, udoskonalając proces upowszechniania, korzystając chociażby z elementów marketingu-mix, oraz jego rozwiniętej w ostatnich latach koncepcji 7P:

- produkt (ang. *product*);
- miejsce (ang. *place*);
- cena (ang. *price*);
- promocja (ang. *promotion*);
- ludzie (ang. *people*);
- proces (ang. *process*);
- otoczenie (ang. *physical environment*).

Upraszczając nieco założenia koncepcji 7P, można stwierdzić, że planując działania upowszechniające, powinniśmy dokładnie wiedzieć, jaki produkt będzie ich przedmiotem, gdzie chcielibyśmy go upowszechnić, z jakimi kosztami



będzie się to wiązało, jakie działania promocyjne są niezbędne, kim są nasi odbiorcy, jak należy zorganizować proces upowszechniania oraz w jakim otoczeniu będzie on realizowany.

Następnie, zgodnie z podejściem projektowym, należy zestawić dotychczasowe rozważania w postaci ustrukturyzowanych planów, weryfikując ich poprawność metodyczną i rzeczową. W tym celu można się posłużyć choćby rekomendowanym przez Komisję Europejską narzędziem matrycy logicznej – budując matrycę logiczną procesu mainstreamingu. Inspirację, jak poprawnie przygotować tego typu podstawę upowszechniania, można znaleźć w dokumentacji Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL oraz w wielu publikacjach zarówno polskojęzycznych, jak i angielskojęzycznych (m.in. Komisji Europejskiej oraz Banku Światowego).

Wśród głównych czynników skutecznego upowszechniania – wynikających zarówno z bieżących doświadczeń, jak i z dorobku Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL – wymienia się często, przedstawione już wcześniej, elementy „twarde” (takie jak dobry „produkt”, prawidłowo zdefiniowany zakres, czas i budżet mainstreamingu), a także uwarunkowania „miękkie” (dobra komunikacja, umiejętność rozwiązywania konfliktów, duch współpracy zespołowej, wzajemne zaufanie). Znaczenie elementów kontekstowych, odnoszących się do otoczenia organizacji, w ciągu ostatnich lat zdecydowanie rośnie i coraz częściej determinują one sukces lub porażkę upowszechniania. Są wśród nich m.in. następujące postulaty: jawność i partycypacyjność działań, zdolność przewidywania trendów, otwartość i gotowość na zmiany, innowacyjność, kreatywność, a także efektywne wsparcie organizacyjne. Wśród wyzwań pracy zespołowej, partnerskiej, a taki charakter współpracy jest często najlepszy dla osiągnięcia zamierzonych efektów mainstreamingu, wskazuje się: zaangażowanie, energię w działaniu, orientację na efekty, potrzebę osiągnięć, motywację oraz samodoskonalenie partnerów – czyli poziomy transfer wiedzy i doświadczeń.

Kto ponosi odpowiedzialność za mainstreaming? Wszyscy aktorzy Europejskiego Funduszu Społecznego – beneficjenci, Instytucje Pośredniczące i Wdrażające, Sieci Tematyczne, Krajowa Instytucja Wspomagająca, że wymienię tylko najważniejszych. I jak to z odpowiedzialnością bywa, warto ją powiązać z konkretnymi zadaniami i uprawnieniami – zgodnie z podstawowymi zasadami zarządzania nie można bowiem, oczekując realizacji zadania, nie wyposażyc wykonawcy w uprawnienia niezbędne do jego wykonania. Warto o tym pamiętać i z większym przekonaniem odnieść się do systemowych prerogatyw zapisanych w dokumentach programowych, działając z prawdziwym zaangażowaniem, a nie oczekując, że mainstreaming zrealizuje się sam... ◀

Przygotował
dr Bartosz Grucza
Katedra Zarządzania Projektami
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie



Wykraczać



Rozmowa z Michałem Skarzyńskim z Białostockiej Fundacji Kształcenia Kadr, realizującej projekt „Innowacje rynku pracy – testowanie i wdrażanie nowych metod promocji zatrudnienia w zawodach niszowych, ginących oraz mało popularnych”

„Budowa instrumentów wspierających rozwój zainteresowania zawodami ginącymi, zawodami niszowymi oraz cieszącymi się małą popularnością” to temat konkursu na projekty innowacyjne, ogłoszonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku w ramach Priorytetu VI. Z jakich doświadczeń korzystała Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr w pracy nad wnioskiem o dofinansowanie? Temat konkursu jest dość nietypowy, rzadko spotykany, dlatego chyba nietatwo było przygotować dobry wniosek...

Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr od blisko dwudziestu lat realizuje projekty w dziedzinie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem oraz doskonalenia kadr przedsiębiorstw w województwie podlaskim, korzystając ze środków Phare, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W ramach tych programów zrealizowaliśmy kilkadziesiąt projektów o skali regionalnej, które dziś można by nazwać projektami standardowymi, jednak w tamtych czasach wiele z nich miało charakter pionierskich rozwiązań w dziedzinie metod rekrutacji, doradztwa czy szkoleń. Zdobyte doświadczenie, wsparte wiedzą kilkunastu ekspertów rynku pracy, pozwala nam żywić przekonanie, że jesteśmy w stanie zrealizować każdy typowy projekt, a jest to przekonanie niezbędne do podjęcia wyzwania projektów innowacyjnych, które są kolejnym etapem na drodze rozwoju instytucji realizującej projekty. Najważniejszym naszym doświadczeniem skłaniającym do podjęcia wyzwań projektu innowacyjnego był udział w Inicjatywie Wspólnotowej EQUAL. W ramach tego programu realizowaliśmy innowacyjny projekt we współpracy ponadnarodowej, którego celem było wypracowanie i promowanie rozwiązań z dziedziny elastycznych form pracy oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego. Z perspektywy dzisiejszego rynku pracy widać, jak bardzo istotne były prace nad tymi rozwiązaniami, choć jeszcze pięć lat temu nie spotykały się one z powszechnym zrozumieniem. Jest to najważniejsza cecha projektów innowacyjnych, świadcząca jednocześnie o ich specyficznej trudności – należy się zaj-

poza teraźniejszość

mować tematami, które wybiegają poza teraźniejszość i aktualne potrzeby rynku czy modne zagadnienia. Trzeba zatem przewidywać przyszłe problemy oraz zajmować się tym „co będzie”, a co niekoniecznie zaprzęta dziś uwagę instytucji rynku pracy lub przedsiębiorców, wśród których należy szukać sprzymierzeńców i partnerów, jako przyszłych użytkowników wypracowywanych rozwiązań i narzędzi. Ta różnica perspektywy istotnie utrudnia realną współpracę „nad przyszłością”.

Doświadczenia z realizacji projektów dla osób po 50. roku życia, osób niepełnosprawnych czy młodzieży były podstawą do rozpoznania potrzeb tych grup oraz barier, jakie stają przed nimi na rynku pracy. Z drugiej strony doświadczenia w realizacji projektów innowacyjnych i ponadnarodowych stanowiły podstawę do budowania efektywnych modeli rozwiązywania tych problemów poprzez adaptowanie oraz testowanie nowych rozwiązań doradczych, szkoleniowych i promocyjnych. W obecnie realizowanym przez nas projekcie, dotyczącym promocji zatrudnienia w zawodach ginących, mało popularnych i niszowych, testujemy model, który z jednej strony identyfikuje i promuje te zawody, a z drugiej postuluje zatrudnienie w tych zawodach grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (przy założeniu, że grupy te są szczególnie zdeterminowane do podjęcia zatrudnienia w zawodach, które dają im największą szansę na aktywizację). Testujemy zatem rozwiązania dotyczące promocji zatrudnienia osób po 50. roku życia w zawodach ginących, osób niepełnosprawnych w zawodach mało popularnych oraz absolwentów w zawodach niszowych. W ten sposób powstają trzy modele aktywizacji zawodowej poszczególnych grup osób bezrobotnych, a jednocześnie promocji trzech grup zawodów.

Ogólnym celem projektu jest adaptowanie/utworzenie, testowanie, a następnie upowszechnienie i wdrożenie na terenie województwa podlaskiego dziewięciu modelowych rozwiązań doradczych i szkoleniowych oraz rozwiązań dotyczących współpracy w dziedzinie promocji zatrudnienia w zawodach ginących, mało popularnych i niszowych. Proszę powiedzieć więcej na temat tych modeli.

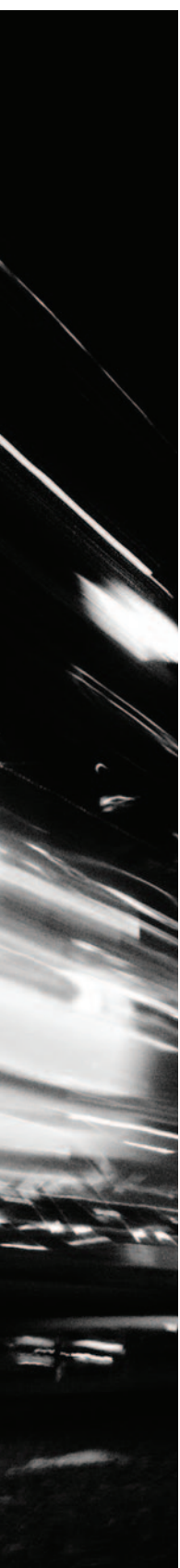
Możemy już się posłużyć pewnymi przykładami modelowymi. Widzimy na przykład możliwości rozwoju zawodowego absolwenta politechniki lub akademii medycznej w zawodzie niszowym, związanym z projektowaniem obuwia na miarę z wykorzystaniem technik komputerowych, a nawet rozwiązującego problemy zdrowotne klienta (obuwie ortope-

dyczne). W tym przypadku zawód szewca, postrzegany jako mało atrakcyjny czy wręcz prymitywny, staje się ciekawy dla osób młodych, a jednocześnie świadczenie niszowej usługi daje szansę zawodową młodemu człowiekowi zagrożonemu bezrobociem po ukończeniu szkoły. Zachodzi tu modelowy transfer wiedzy do biznesu, a zwłaszcza do rzemiosła, które dzięki temu staje się bardziej atrakcyjne dla młodzieży. Rozwój rzemiosła i mikroprzedsiębiorczości jest wielką szansą dla województwa podlaskiego, w którym nie można liczyć na nowe miejsca pracy w przemyśle (bo go w tym regionie nie ma), czy w związku z nowymi inwestycjami (w których pozyskiwaniu nasze województwo stoi niestety na końcu rankingów). Dlatego promowanie rzemiosła i samozatrudnienia jest w tym przypadku tak bardzo ważne dla budowania regionalnego rynku pracy.

Podobnie tworzymy modele aktywizacji osób po 50. roku życia w zawodach ginących, takich jak kowal, dekarz, serowar, które są związane z tradycją i dziedzictwem kulturowym naszego regionu oraz wiedzą ukrytą w doświadczeniach osób starszych. W przypadku tych zawodów wiek pracownika stanowi atut, należy tylko opracować rozwiązania służące potwierdzeniu kwalifikacji nieformalnych oraz sposoby

W projekcie innowacyjnym należy być „otwartym na zmiany”, co nie jest łatwe w przypadku przyjęcia na etapie przygotowania projektu autorskich innowacji i rozwiązań. Istnieje ryzyko zbyt silnego przywiązania do pierwotnej idei i własnego pomysłu [...]. Umiejętność zrozumienia informacji zwrotnej, a następnie modyfikowanie czy doskonalenie pomysłów jest największym wyzwaniem w projekcie innowacyjnym testującym.

promowania usług i produktów związanych z dziedzictwem kulturowym regionu w celu zwiększenia popytu na pracę osób starszych, przygotowanych do działania w zawodach ginących. Wyzwaniem i szansą jest potwierdzanie kwalifikacji zawodowych i opis zawodów ginących poprzez zadania, które mogą być wykonywane przez osoby starsze, nawet do 67. roku życia. Dzięki tym rozwiązaniom możemy sobie wyobrazić czynności dekarza kryjącego dachy metodami tradycyjnymi, które są wykonywane na ziemi i uzupełniane →



o pracę osób bardziej sprawnych na wysokości czy stanowisko pracy kowala artystycznego, w którym nie jest konieczna tężyzna fizyczna.

W przypadku zawodów mało popularnych – czyli takich, których nie chcą wykonywać nawet osoby bezrobotne, bo wiążą się z one niskim prestiżem czy negatywnymi stereotypami (np. zawód sprzątacza) – będziemy testować rozwiązania w dziedzinie promowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne, nie radzące sobie z konkurencją na rynku pracy w przypadku zawodów typowych, są bowiem skłonne podjąć się prac mało popularnych. Dla części tych osób praca jest nie tylko marzeniem, ale także istotnym czynnikiem terapeutycznym. Należy zatem przetestować metody diagnozy realnych możliwości i predyspozycji osób niepełnosprawnych do pracy w poszczególnych zawodach mało popularnych, a następnie instrumenty promocji tych predyspozycji wśród przedsiębiorców bezskutecznie poszukujących osób chętnych do pracy. Jest to też oczywiście wyzwanie związane z modelem współpracy pracodawcy z niepełnosprawnym pracownikiem, adekwatnym do specyfiki niepełnosprawności – modelem, który będzie korzystny dla obu stron.

W projekcie skoncentrowali się Państwo na promowaniu zawodów związanych z rzemiosłem. Dlaczego właśnie te zawody?

Jak już wspominałem, promowanie rzemiosła jest istotne dla naszego regionu w sensie gospodarczym. Z drugiej strony wstępne wyniki badań pokazują, iż zawody ginące czy niszowe najczęściej związane są właśnie z rzemiosłem. Model edukacyjny rzemiosła (czeladnik–mistrz) jest też potencjalnie najbardziej dostosowany do specyficznych potrzeb kandydata do pracy, gdyż tryb przygotowania czy wejścia do zawodu jest w tym modelu bardzo zindywidualizowany. Nie ma tutaj mowy o masowych szkoleniach czy kursach, w których nie odnajdują się osoby starsze lub niepełnosprawne. I po trzecie, co też jest bardzo ważne, model rzemiosła pokazuje perspektywy zawodowe oparte na samozatrudnieniu, co daje szansę rozwoju osobom „niechcianym” na tradycyjnym rynku pracy. Z Izbą Rzemieślniczą i Przedsiębiorczości w Białymstoku współpracowaliśmy także nad nowymi metodami potwierdzania kwalifikacji nieformalnych, co jest bardzo obiecujące w przypadku osób po 50. roku życia, oraz potwierdzania kwalifikacji dla części zawodu, czyli zadań zawodowych, na podstawie metodologii MES (Modułowy System Kształcenia), co jest szansą dla osób niepełnosprawnych, które nie są w stanie wykonywać czynności dla całego zawodu, ale mogą z powodzeniem sprostać specyficznym czy bardzo specjalistycznym oczekiwaniom konkretnych pracodawców, którzy opisują swoje oczekiwania właśnie poprzez katalog niezbędnych zadań zawodowych.

Inspiracje czerpią Państwo również z rozwiązań zagranicznych – projekt jest realizowany w partnerstwie ze stowarzyszeniem Parlament Hanzeatycki (Hanse-Parlament E.V.), które zrzesza izby rzemieślnicze z regionu Morza Bałtyckiego, oraz z Applied Vocational Psychology and Policy Research Unit z Luksemburga – organizacją skupiającą psychologów, doradców, trenerów i ekonomistów z Luksemburga, Belgii, Kanady, Szwajcarii, Niemiec, Litwy i Polski. Co wpłynęło na taki dobór partnerów?

Doświadczenia uzyskane dzięki współpracy z rzemiosłem chcemy wykorzystać w projekcie innowacyjnym, stąd partnerstwo z Izbą Rzemieślniczą oraz Parlamentem Hanzeatyckim, zrzeszającym rzemiosło basenu Morza Bałtyckiego. Parlament Hanzeatycki, z siedzibą w Niemczech, ma największe w Europie doświadczenie w dziedzinie promocji i rozwoju rzemiosła. Należy podkreślić, iż partnerzy niemieccy są w stanie ukazać nam perspektywę przyszłych zmian na rynku pracy. Już dziś pracodawcy są skłonni dobrze płacić fachowcom w prostych zawodach, zamiast absolwentom uczelni kończącym kierunki studiów oderwane od realiów rynku pracy. Stąd potrzeba promowania modelu edukacji zawodowej związanego z rzemiosłem oraz szkolnictwa zawodowego współpracującego z rzemiosłem. W ramach współdziałania z Parlamentem Hanzeatyckim podejmiemy próbę zaadaptowania na polski rynek rozwiązań edukacyjnych z powodzeniem stosowanych w Niemczech oraz w innych krajach basenu Morza Bałtyckiego. W tym przypadku skupimy się na metodach edukacyjnych i promocyjnych dla zawodów ginących, niszowych oraz mało popularnych. Nasz drugi partner ponadnarodowy to międzynarodowe stowarzyszenie skupiające psychologów i doradców zawodowych z wielu krajów Europy. Z partnerem tym będziemy poszukiwać dobrych praktyk europejskich w dziedzinie bilansu kompetencji i oceny predyspozycji zawodowych osób po 50. roku życia, a także osób niepełnosprawnych oraz absolwentów. W tym przypadku skupimy się na adaptacji do polskich realiów rozwiązań diagnostycznych i doradczych, które są warunkiem skutecznej aktywizacji zawodowej.

Realizują Państwo projekt innowacyjny od ponad pół roku. Czy prawdziwa jest opinia, że projekty innowacyjne są trudniejsze od standardowych i wymagają większego zaangażowania oraz większej wiedzy?

Projekty innowacyjne są po prostu inne niż projekty standardowe. Można nawet powiedzieć, że w pewnych aspektach są łatwiejsze. Są bowiem bardziej elastyczne i wręcz przygotowane do modyfikacji – w przypadku trudności i niepowodzeń działań założonych w projekcie procedury testowania zakładają poprawianie wstępnych założeń. W projektach standardowych mamy do czynienia z większymi grupami docelowymi i trudnymi do spełnienia kryteriami dostępu.

Realizacja dużych (efektywnych) projektów standardowych wymaga dużego doświadczenia i szerokiej sieci współpracy. Tymczasem w projekcie innowacyjnym testujemy nowe rozwiązania z udziałem zaledwie kilkunastu osób w poszczególnych grupach potencjalnych odbiorców. Nie mamy więc problemów z rekrutacją uczestników eksperymentu.

Jednak to, co wydaje się zaletą projektu innowacyjnego, jest jednocześnie największą trudnością i wyzwaniem. W projekcie innowacyjnym należy być „otwartym na zmiany”, co nie jest łatwe w przypadku przyjęcia na etapie przygotowania projektu autorskich innowacji i rozwiązań. Istnieje ryzyko zbyt silnego przywiązania do pierwotnej idei i własnego pomysłu, wbrew faktom i informacjom zwrotnym z prowadzonego testu. Umiejętność zrozumienia informacji zwrotnej, a następnie modyfikowanie czy doskonalenie pomysłów jest największym wyzwaniem w projekcie innowacyjnym testującym. Tę umiejętność powinni posiadać nie tylko członkowie grupy zarządzającej i autorzy projektu, ale także trenerzy, doradcy czy specjaliści testujący nowe rozwiązania. Nie chodzi tutaj bowiem o zrealizowanie usługi, ale o jej uważne obserwowanie i ocenę. Wymaga to zaangażowania doświadczonej kadry, która jest w stanie nie tylko zrealizować usługę, ale zrozumieć jej proces oraz modyfikować ją w zależności od realnych potrzeb. Każdy pracownik projektu innowacyjnego jest swego rodzaju laborantem przygotowu-

Jest to najważniejsza cecha projektów innowacyjnych, świadcząca jednocześnie o ich specyficznej trudności – należy się zajmować tematami, które wybiegają poza teraźniejszość i aktualne potrzeby rynku czy modne zagadnienia. Trzeba zatem przewidywać przyszłe problemy oraz zajmować się tym „co będzie”, a co niekoniecznie zaprzęta dziś uwagę instytucji rynku pracy lub przedsiębiorców.

jącym nowy lek. Wymaga to otwartości, elastyczności i badawczego nastawienia do własnej pracy. Najważniejszym czynnikiem sukcesu projektu innowacyjnego jest zatem jakość zaangażowanego w projekt personelu i ekspertów zewnętrznych. Projekt innowacyjny nie może więc być mierzony standardową miarą efektywności finansowej, musi być realizowany dłużej i drożej niż projekty standardowe, gdyż niemal w całości opiera się na wiedzy i kapitale ludzkim. Prace laboratoryjne nad nowym lekiem są bardzo kosztowne, jednak ów koszt zawsze się zwraca, gdy lek trafia do aptek. O powodzeniu projektu innowacyjnego świadczy realna dystrybucja leku wypracowanego w laboratorium.

Lek ten musi być tani i dostępny dla wszystkich potrzebujących, a powszechność jego zastosowania uzasadnia poniesione wcześniej koszty. Na tym polega rola mainstreamingu, tzn. wprowadzenia wypracowanych rozwiązań do praktyki społecznej, czyli do tzw. głównego nurtu polityki. Wyzwanie to wymaga zastosowania umiejętności wdrożeniowych czy politycznych, które nie są wymagane w projektach standardowych.

Jak dalece rozwiązania, które Państwo zaproponują w ramach projektu, są innowacyjne w województwie podlaskim, w którym ogłoszono konkurs, w jakim zaś stopniu można je wdrażać i upowszechniać w całym kraju?

Możliwość upowszechnienia rozwiązań wypracowanych w danym województwie na terenie całego kraju zależy od kilku czynników. Ważny jest zakres przeprowadzonych badań, na których oparto strategię wdrażania. Innymi słowy, istotne jest to, w jakim stopniu rozwiązania te dotyczą problemów typowo lokalnych, charakterystycznych dla danego województwa. Z drugiej strony ważna jest uniwersalność wypracowanych produktów finalnych na poziomie ich opisu. Produkt finalny musi być dobrze opisany (narzędzie, metoda, model) oraz zakładać możliwość jego zastosowania przez inne grupy odbiorców i użytkowników. Opis powinien zawierać zakres możliwych modyfikacji produktu finalnego, których wprowadzenie nie zmniejszy w istotnym stopniu efektywności wypracowanego produktu.

Dlatego też, pomimo faktu, że katalog zawodów ginących, mało popularnych czy niszowych może być różny dla poszczególnych województw, uniwersalne pozostają modele aktywizacji osób po 50. roku życia w zawodach ginących czy osób niepełnosprawnych w zawodach mało popularnych oraz narzędzia diagnostyczno-doradcze i edukacyjne związane z tymi modelami. Podobnie uniwersalny charakter mogą mieć rozwiązania w dziedzinie współpracy lokalnej na rzecz monitorowania i promocji tych zawodów. Oczywiście każdy region powinien mieć własną strategię rozwoju oraz swoją wizję kapitału ludzkiego, dlatego nie jest uzasadnione automatyczne wdrażanie w innych regionach wszystkich rozwiązań. Można sobie wyobrazić, że na przykład województwo wielkopolskie bardziej zainteresuje się promowaniem zatrudnienia absolwentów w zawodach niszowych związanych z innowacjami technologicznymi, a województwo warmińsko-mazurskie – zawodami ginącymi. O tym powinny jednak decydować poszczególne regiony, tak aby nie wzmacniać istniejących stereotypów. Naszą rolą jest wdrożenie wypracowanych rozwiązań do głównego nurtu polityki regionalnej i zainteresowanie tymi rozwiązaniami osoby na poziomie polityki krajowej oraz w innych regionach. Temu m.in. służy nasza rozmowa na łamach biuletynu. ◀

Organizacje pozarządowe partne



Rozmowa z Adamem Michalakiem ze Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych WRZOS, realizującej projekt „Modelowy system na rzecz integracji społecznej”

WRZOS jest organizacją mającą wieloletnie doświadczenie w realizowaniu projektów z dziedziny pomocy i integracji społecznej. Czy doświadczenie to wpłynęło na prace przygotowawcze nad Państwa projektem?

Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych WRZOS jako struktura nieformalna powstała w 1997 roku, w ramach projektu „Tworzenie i umacnianie związków organizacji socjalnych w Polsce” wspieranego przez Phare/Demokracja. Sformalizowanie działań, czyli powstanie konfederacji związków regionalnych WRZOS, nastąpiło w 1999 roku. Kilkanaście lat działalności, zrealizowanie wielu projektów z dziedziny pomocy i integracji społecznej, zaangażowanie w różnego typu przedsięwzięcia dotyczące tej tematyki (również międzynarodowe) oraz współpraca z szerokim gronem ekspertów i przedstawicielami świata nauki zdecydowanie ułatwiły nam przygotowanie projektu. Należy także podkreślić, iż istotny wpływ na opracowanie projektu miały doświadczenia związane z realizacją innego przedsięwzięcia, w które zaangażowany jest WRZOS. Mam na myśli projekt systemowy 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”. Standardy stworzone w tym projekcie mają być podstawą do etapu testowania w projekcie „Modelowy system na rzecz integracji społecznej”.

W jaki sposób fakt, że są Państwo organizacją pozarządową zmienia punkt widzenia na problemy, które mają rozwiązać projekty wyłonione w konkursie Centrum Zasobów Ludzkich „Rozwiązania systemowe pozwalające zintegrować prace publicznych i niepublicznych jednostek działających na rzecz osób wykluczonych społecznie oraz wypracowanie mechanizmów współpracy pracowników socjalnych z pracownikami innych instytucji publicznych oraz organizacji świadczących usługi na rzecz klientów pomocy społecznej”?

To, że jesteśmy organizacją pozarządową pozwala nam postrzegać problem i tematykę związaną z konkursem z innej perspektywy niż czynią to instytucje publiczne i firmy komercyjne. Z drugiej strony jest niezwykle istotne, że tak zróżnicowane instytucje i inne podmioty mają

szansę na przedstawienie propozycji wypracowanych przez siebie rozwiązań. Dzięki temu rozwiązania te mogą się stać komplementarne. Wracając jednak do WRZOS, to nasza propozycja rozwiązania problemu w znacznej mierze wypływa z fundamentalnych dla trzeciego sektora zasad: zasady subsydiarności i zasady *empowerment*. Z naszej perspektywy kluczem do sukcesu – czyli zintegrowania działań różnych instytucji i służb oraz poprawy jakości i skuteczności działań na rzecz osób wykluczonych społecznie – jest systemowe włączanie w nie organizacji pozarządowych, które staną się nie tylko równorzędnym partnerem, ale także bezpośrednim realizatorem zleconych im zadań. Istotne jest również uważne wsłuchiwanie się w głosy osób, do których ostatecznie adresujemy nasze działania.

Jakie są, według Pana, najważniejsze elementy opracowanego produktu finalnego – „modelowego systemu na rzecz integracji społecznej” – które przesądzą o jego innowacyjności?

W modelu wypracowanym w ramach naszego projektu zostaną oczywiście wykorzystane dotychczasowe doświadczenia we współpracy między powiatowym urzędem pracy, ośrodkiem pomocy społecznej i organizacją pozarządową, stworzy on jednak na ich podstawie nową jakość – kompleksowy, skuteczny, efektywny i trwały system współpracy w świadczeniu usług w sferze integracji społeczno-zawodowej. Jego innowacyjność polega na stworzeniu unikatowego systemu współpracy w świadczeniu usług w sferze integracji społeczno-zawodowej dla osób bezrobotnych. Istotnym elementem innowacji jest uwzględnienie organizacji pozarządowej jako stałego i równorzędnego partnera dla powiatowego urzędu pracy i ośrodka pomocy społecznej. Z takim rozwiązaniem w polskich realiach dotychczas nie mieliśmy do czynienia. Dodatkowym czynnikiem, który świadczy o innowacyjności proponowanych rozwiązań jest trwałe włączenie do modelu osób bezrobotnych korzystających z usług świadczonych przez powiatowy urząd pracy, ośrodek pomocy społecznej i organizację pozarządową. Osoby bezrobotne wywierają wpływ na kształt działań partnerów i rodzaj świadczonych usług poprzez określanie własnych potrzeb, możliwości i preferencji, ocenianie prowadzonych działań, a także zaangażowanie się w nie – nie tylko jako odbiorcy, lecz również jako podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Kolejnym innowacyjnym elementem, także trwale osadzonym w modelu, jest standaryzacja. Każda usługa świadczona w partnerstwie będzie oparta na standardzie, przyjętym wspólnie przez partnerów. Partnerzy nie będą musieli jednak sami wypracowywać

rem dla instytucji rynku pracy

standardów, ale jedynie z pomocą ekspertów adaptować do swoich potrzeb standardy świadczenia usług opracowane w ramach projektu systemowego 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”.

Jak istotne dla realizacji projektu jest partnerstwo z EUROSOCIAL e. V. – Parytetowym Stowarzyszeniem Współpracy Niemiecko-Polskiej i Europejskiej? W jaki sposób niemieckie doświadczenia i rozwiązania można przenieść na grunt polski?

Partnerstwo z Parytetowym Stowarzyszeniem Współpracy Niemiecko-Polskiej i Europejskiej jest niezwykle istotne dla realizacji projektu. Analiza doświadczeń niemieckich związanych z funkcjonowaniem systemu współpracy między sektorem publicznym a sektorem pozarządowym w ramach świadczenia usług społecznych w pewnym sensie była jedną z przesłanek powstania i przygotowania projektu. Nie ma jednak możliwości bezpośredniego przeniesienia rozwiązań niemieckich do systemu polskiego ze względu na zdecydowanie odmienny niż polski kształt funkcjonującego w Niemczech systemu usług społecznych, zróżnicowany charakter regulacji prawnych związanych ze świadczeniem usług społecznych, inny podział kompetencji pomiędzy poszczególne instytucje zaangażowane w działania, a wreszcie inne miejsce organizacji pozarządowych w systemie oraz pozycja i sytuacja trzeciego sektora w obu krajach. Doświadczenia naszego zachodniego sąsiada mogą jednak służyć jako inspiracja. Dodam, że w ramach realizowanego przez nas projektu została przygotowana bardzo interesująca ekspertyza zatytułowana *Współpraca pomiędzy sektorem publicznym a sektorem pozarządowym w ramach świadczenia usług społecznych w Niemczech*, z którą można się zapoznać na naszej stronie internetowej (www.wrzos.org.pl, zakładka „Modelowy system na rzecz integracji społecznej”).

Polskie instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe od kilku lat korzystają ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego przeznaczonych na realizację projektów związanych z rynkiem pracy i pomocą społeczną. Czy i w jakim stopniu środki te wpłynęły na zmiany zachodzące w polskim systemie pomocy i integracji społecznej oraz na rynku pracy?

Należy zdecydowanie potwierdzić, że dzięki projektom oraz innym przedsięwzięciom realizowanym ze środków EFS w naszym kraju zaszło wiele pozytywnych zmian w systemie pomocy i integracji społecznej oraz na rynku pracy. System pomocy i integracji społecznej w coraz większym stopniu się

profesjonalizuje, a zarazem staje się coraz bardziej otwarty na klienta (odbiorcę działań), bardziej komplementarny, elastyczniejszy. Nie do przecenienia są również przedsięwzięcia, które wiążą się z podnoszeniem wiedzy i kompetencji pracowników zatrudnionych w instytucjach związanych z rynkiem pracy i pomocą społeczną

Należy zdecydowanie potwierdzić, że dzięki projektom oraz innym przedsięwzięciom realizowanym ze środków EFS w naszym kraju zaszło wiele pozytywnych zmian w systemie pomocy i integracji społecznej oraz na rynku pracy. System pomocy i integracji społecznej w coraz większym stopniu się profesjonalizuje, a zarazem staje się coraz bardziej otwarty na klienta (odbiorcę działań), bardziej komplementarny, elastyczniejszy.

oraz chociażby z rozbudową infrastruktury informatycznej tych instytucji. Tym, co nas najbardziej cieszy, jest systematyczny wzrost znaczenia i pozycji organizacji pozarządowych w tej dziedzinie.

Wielu beneficjentom dużą trudność sprawia konieczność stosowania zasady empowerment, czyli zaangażowania grup docelowych w prace projektowe. Jak wygląda ta kwestia w Państwa projekcie?

Jak już wcześniej wspominałem, o innowacyjności naszego projektu stanowi m.in. trwałe włączenie do modelu osób bezrobotnych korzystających z usług świadczonych przez powiatowy urząd pracy, ośrodek pomocy społecznej i organizację pozarządową. Takie rozwiązanie jest również bezpośrednim zastosowaniem zasady empowerment. Włączenie polega na przedstawieniu odbiorcom – osobom bezrobotnym – diagnozy ich potrzeb (dokonanej przez grupę partnerską); zapoznaniu ich z zasadami realizacji usługi przez tę grupę, aby w świadomy sposób mogli uczestniczyć w usłudze; przedstawieniu odbiorcom indywidualnych planów wsparcia; wypełnieniu przez odbiorców deklaracji o przystąpieniu do Grupy Odbiorców Pomocy; wyrażaniu przez nich opinii o własnych potrzebach oraz ocen uzyskiwanej usługi (w formie regularnych ankiet monitorujących i ewaluacyjnych, a także w trakcie okresowych spotkań z udziałem przedstawicieli partnerstwa i ekspertów projektu). Odbiorcy →

będą również mieli możliwość przedstawiania swoich uwag, spostrzeżeń i opinii dotyczących modelu współpracy, własnych doświadczeń z uczestnictwa w tym modelu oraz dostosowania modelu do potrzeb ich środowiska lokalnego na forum Ogólnopolskiej Platformy Usług Społecznych (OPUS), która zostanie stworzona w ramach projektu.

Jak oceniają Państwo dotychczasową współpracę z Krajową Siecią Tematyczną „Zatrudnienie i integracja społeczna”? W jaki sposób chcieliby Państwo wykorzystać działalność Sieci do upowszechniania produktu finalnego oraz włączania go do głównego nurtu polityki?

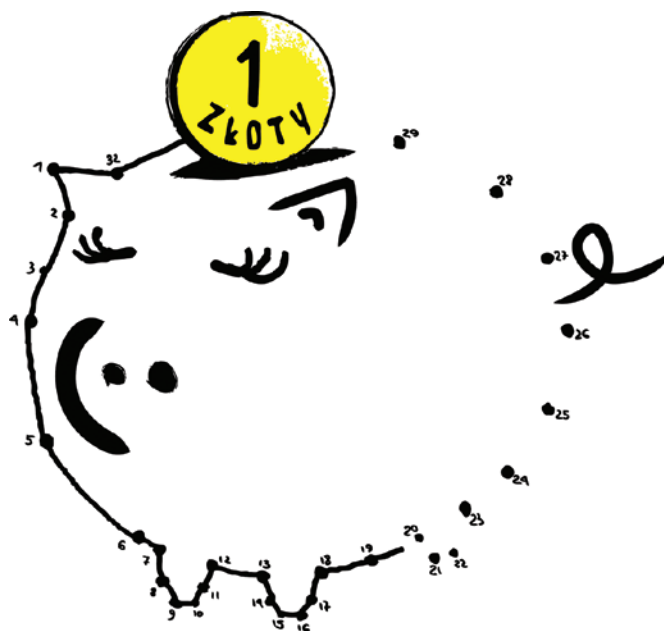
Dotychczasową współpracę z Krajową Siecią Tematyczną „Zatrudnienie i integracja społeczna” oceniamy bardzo dobrze. Po pierwsze, dzięki pracy Sieci i współpracujących z nią ekspertów strategia wdrażania naszego projektu zyskała na jakości. Opinia KST (a przypomnę, że była to warunkowa akceptacja opracowanej przez nas strategii) spowodowała, że materiał udało się doprecyzować i udoskonalić, co może mieć istotne znaczenie dla naszych dalszych działań oraz dla skutecznej realizacji całego projektu. Po drugie, spotkania i prace Sieci są bardzo interesujące poznawczo, gdyż pozwalają na lepsze zapoznanie się z projektami realizowanymi przez innych beneficjentów. Spotkania stanowią również forum wymiany doświadczeń między beneficjentami oraz konsultacji z przedstawicielami takich instytucji jak Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej czy Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. Nasze zaangażowanie w prace Sieci na pewno ułatwi nam działania związane z upowszechnianiem produktu finalnego oraz włączaniem go do głównego nurtu polityki.

Dla wielu organizacji realizacja projektu innowacyjnego stanowi duże wyzwanie. Jak Państwo oceniają poziom trudności realizacji projektu innowacyjnego w PO KL?

Realizacja każdego projektu, nie tylko innowacyjnego, jest zawsze mniejszym lub większym wyzwaniem. Jak już zaznaczyłem na wstępie naszej rozmowy, WRZOS ma duże doświadczenie w realizowaniu różnego typu projektów. Nie zmienia to jednak faktu, że projekt innowacyjny jest również dla nas nowym doświadczeniem i interesującym wyzwaniem. W projektach innowacyjnych trzeba bowiem się liczyć z faktem, że część działań może się nie udać, właśnie ze względu na innowacyjność oraz brak takich działań prowadzonych wcześniej, z których można czerpać doświadczenie. Jestem jednak przekonany, że nasze doświadczenie, a także wsparcie partnerów projektu oraz pomoc Instytucji Wdrażającej zaowocują prawidłową realizacją projektu i osiągnięciem zakładanych przez nas celów. ◀

Edukacja społeczno-f

Prezentacja projektu „Wybierz przyszłość – innowacyjne narzęd



Projekt „Wybierz przyszłość – innowacyjne narzędzia wspierające interwencję socjalną” jest realizowany przez Fundację Nauka dla Środowiska w partnerstwie krajowym z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie oraz z partnerem ponadnarodowym – organizacją pozarządową Integra Romania z Rumunii. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013, Priorytet VII „Promocja integracji społecznej”, Działanie 7.4 „Projekty innowacyjne”. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie narzędzi edukacji społeczno-finansowej przeznaczonych dla systemu polityki społecznej. W Polsce nie docenia się roli edukacji społeczno-finansowej związanej z umiejętnością planowania budżetów domowych oraz zarządzania indywidualnymi finansami, zwłaszcza w środowiskach o niskim kapitale materialnym, emocjonalnym, społecznym i edukacyjnym. Taką wiedzę powinni zdobywać nie tylko dorośli zagrożeni wykluczeniem, ale także ich dzieci, które nie mają dobrych wzorców dotyczących zarządzania pieniędzmi. Istotne jest, aby młodzież mająca mniejsze szanse zdobywała takie umiejętności w okresie kształtowania się nawyków gospodarowania finansami. W ramach projektu zostanie opracowany nowy model wsparcia dla systemu pomocy społecznej, obejmujący przygotowanie kadry do pracy z małymi grupami

finansowa od lat sześciu do... stu sześciu

zia wspierając interwencję socjalną”

oraz dostarczenie im narzędzia wsparcia dzieci, młodzieży i dorosłych.

Dlaczego w systemie pomocy społecznej potrzebna jest edukacja społeczno-finansowa?

Edukacja finansowa może mieć charakter formalny, wynikający z systemu szkolnictwa, bądź nieformalny, związany z pozyskaniem informacji z różnych źródeł (szkolenia, publikacje, internet). Dla dzieci i młodzieży największą rolę w poznawaniu świata finansów odgrywa rodzina – to właśnie tutaj młodzi ludzie dowiadują się, jak oszczędzać pieniądze albo jak korzystać z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego.

Jak pokazują badania Fundacji Robinson Crusoe pt. „Potrzeby w usamodzielnieniu wychowanków rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych”, przeprowadzone w 2007 roku, sytuacja wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych nie sprzyja wykształceniu umiejętności oszczędzania i samodzielnego gospodarowania finansami. Są to cechy w tej grupie rzadko spotykane, co jest jednym z głównych czynników determinujących niepowodzenia procesu usamodzielniania. Dotychczasowy model usamodzielniania się wychowanków pokazuje, że proces ten nie przynosi oczekiwanych efektów. Młode osoby usamodzielniające się wprawdzie uzyskują pomoc od państwa, ale są to bardziej działania doraźne niż rzeczywista pomoc mająca przynieść długotrwałe efekty. Zapewnienie wychowankom samych środków finansowych bez nauczania ich, co i jak mogą z nimi zrobić, jest mało skuteczne. Prowadzenie edukacji społeczno-finansowej dla tej grupy odbiorców wypełni lukę w procesie ich przygotowania do samodzielnego życia.

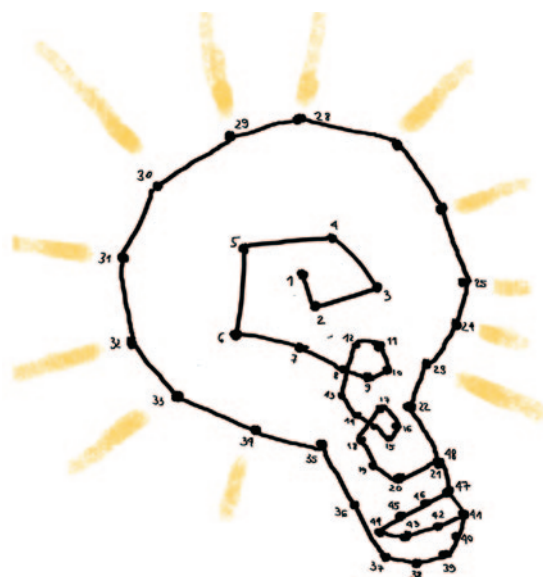
Dlaczego podjęliśmy się tego działania?

Zauważyliśmy brak spójnych narzędzi do edukacji społeczno-finansowej przeznaczonych dla systemu polityki społecznej. Proponujemy nowy model kompleksowych działań wobec osób zagrożonych wykluczeniem, prowadzonych od najmłodszych lat do osiągnięcia usamodzielnienia, czyli w okresie kształtowania świadomości i nawyków finansowych. Projekt wprowadza nowy model działań pomocy społecznej, oparty na odpowiednim przygotowaniu pracowników socjalnych oraz dostarczający im wystandaryzowanych narzędzi wsparcia dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych.

W ramach projektu zostanie wykorzystany Aflatoun – program edukacji finansowej skierowanej do dorosłych, oparty na międzynarodowych materiałach edukacyjnych Microfinance Opportunities. Program ten jest obecnie wdrażany w 76 krajach. Partnerzy, którzy testowali narzędzia, nigdy wcześniej nie kierowali ich do grup beneficjentów pomocy społecznej. W związku z tym istnieje ryzyko, że spotkamy się z niechęcią przed zmianą, zarówno wśród instytucji, jak i wśród samych beneficjentów. Zamierzamy dostosować program do polskiego systemu prawnego, a także lokalnych potrzeb i uwarunkowań, zarówno docelowych odbiorców, jak i osób zaangażowanych we wsparcie, czyli przyszłych użytkowników nowego narzędzia. Współpracujemy z metodykami oraz na bieżąco konsultujemy nasze działania z grupą pracowników społecznych i młodzieży.

Do kogo kierujemy przedsięwzięcie?

Diagnoza potrzeb i możliwości w zakresie edukacji społeczno-finansowej została przeprowadzona na podstawie badań: (1) stanu wiedzy, potrzeb i oczekiwań w sferze finansowej wśród młodych beneficjentów pomocy społecznej, tj. wychowanków domów dziecka oraz rodzin zastępczych, będących tuż przed okresem usamodzielniania się; (2) potrzeb, opinii i problemów występujących w pracy z młodymi wychowankami, ujmowanych z perspektywy osób pracujących z młodzieżą usamodzielniającą się w ramach systemu pomocy społecznej. →





W projekcie uczestniczą instytucje i pracownicy systemu pomocy społecznej (pracownicy socjalni, wychowawcy ośrodków wspierania rodziny, opiekunowie dzieci rodzin zastępczych, współpracujący z powiatowymi centrami pomocy rodzinie), czyli przyszli użytkownicy opracowywanych narzędzi edukacyjnych. Ponieważ narzędzia te powinny być sprawdzone w działaniu, wybrano grupę reprezentującą potencjalnych odbiorców (osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, znajdujące się m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także osoby będące na etapie usamodzielniania), która przejdzie szkolenie testowe oparte na wypracowanych materiałach.

Czym jest dla nas innowacja?

Innowacyjność projektu wyraża się w trzech wymiarach. W wymiarze podjętego problemu polega na zastosowaniu modelu wczesnej interwencji w formie edukacji społeczno-finansowej w instytucjach pomocy społecznej pracujących z dziećmi i młodzieżą zagrożonymi wykluczeniem społecznym, w tym z wychowankami placówek opiekuńczo-wychowawczych. W wymiarze grupy docelowej innowacyjność polega na bezpośrednim dotarciu z nowymi formami usług do osób, które do tej pory nie były objęte tego typu działaniami – dziećmi i młodzieżą zagrożoną wykluczeniem społecznym, w tym wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Innowacyjność w wymiarze form wsparcia opiera się na wypracowaniu nowatorskich metod działania podmiotów lokalnej polityki społecznej, będących użytkownikami opracowanego narzędzia edukacyjnego. Nowy model działań zakłada odejście pracownika socjalnego od pracy czysto administracyjnej, dając mu wystandaryzowane narzędzia oraz wsparcie dla pracy środowiskowej. Instytucje systemu pomocy społecznej zaangażowane w proces integracji społecznej dzieci i młodzieży (m.in. pogotowia rodzinne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki typu rodzinnego, ośrodki pomocy społecznej, placówki edukacyjne) będą wykorzystywały przygotowaną kadrę (edukatorów) w pracy socjalnej.

Co jest naszym produktem finalnym?

Produktem finalnym projektu jest model przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży zawierający nowatorskie propozycje działań dla podmiotów lokalnej polityki społecznej. Model składa się z następujących elementów:

- przygotowanie metodyczne i merytoryczne pracowników systemu pomocy społecznej do prowadzenia zajęć z zakresu edukacji społeczno-finansowej – tzw. edukatorów (użytkownicy produktu);
- opracowanie wystandaryzowanego narzędzia wsparcia dla dorosłych beneficjentów pomocy społecznej, zwłaszcza osób objętych procesem usamodzielniania (odbiorcy produktu);
- opracowanie wystandaryzowanego narzędzia wsparcia dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży wykluczonej społecznie (odbiorcy produktu).

Pierwszy pakiet, pod nazwą „Kształtowanie umiejętności społecznych i finansowych u dzieci” jest adresowany do młodych osób w wieku 6–15 lat. Jego treści oparto na międzynarodowych materiałach i doświadczeniach Aflatoun – ogólnoświatowej sieci edukacyjnej zrzeszającej ponad 85 krajów. Oprócz treści opartych na praktykach międzynarodowych pakiet zawiera także informacje uwzględniające specyficzne cechy młodych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Narzędzie zostało przystosowane do polskich realiów, odpowiada zatem na problemy i niedostatki systemu pomocy społecznej w naszym kraju, stając się nowatorskim instrumentem wczesnej interwencji. Drugi pakiet edukacyjny, noszący nazwę „Wybierz przyszłość – podręcznik dla prowadzących warsztaty z edukacji finansowej”, jest adresowany do osób w wieku 16–25 lat. Narzędzie to oparto na międzynarodowych materiałach edukacyjnych Microfinance Opportunities. Jego innowacyjność polega na udoskonaleniu przetestowanych wcześniej na gruncie międzynarodowym materiałów edukacji społeczno-finansowej oraz stworzeniu jednolitego pakietu edukacyjnego dostosowanego do realiów polskiego systemu pomocy społecznej.

Jesteśmy przeświadczeni, że nasze przedsięwzięcie stanie się pierwszym, istotnym krokiem w kształtowaniu postaw społecznych i finansowych dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych objętych wsparciem systemu pomocy społecznej. Liczymy, że stanie się solidnym fundamentem w budowaniu ich świadomości finansowej.

Więcej informacji na temat projektu można znaleźć na stronie www.wybierzprzyszlosc.eu



Mapy problemów społecznych

Rozmowa z **Małgorzatą Polak**, zastępcą dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, realizującego projekt „Budowanie kultury współdziałania instytucji z obszaru zatrudnienia i integracji społecznej poprzez wspólne tworzenie map problemów i zasobów środowiska lokalnego na przykładzie miasta Bielska-Białej”

Projekty innowacyjne realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki to przedsięwzięcia wymagające większego nakładu pracy niż projekty standardowe. Co spowodowało, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który ustawowo jest odpowiedzialny za realizację zadań z dziedziny pomocy społecznej, obciążony tak wieloma obowiązkami, zdecydował się na udział w konkursie z komponentu centralnego ogłoszonym przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w ramach Priorytetu I. Jaka jest geneza projektu?

Na złożenie wniosku w konkursie wywarły wpływ nasze spostrzeżenia i uwagi dotyczące tworzenia w gminach diagnoz problemów społecznych, na podstawie których opracowywane są dokumenty strategiczne oraz projekty działań operacyjnych dotyczących przeciwdziałania problemom społecznym – ubóstwu, bezrobociu czy przestępczości. Posiłowaliśmy się także wynikami badań ogólnopolskich. Jak wskazują nasze obserwacje, aby diagnoza miała skuteczny wpływ na jakość podejmowanych projektów społecznych, musi być tworzona wspólnie z przedstawicielami publicznych i niepublicznych podmiotów integracji oraz pomocy społecznej, a także podmiotów rynku pracy. Nie zawsze jednak tak się dzieje. I chociaż większość instytucji stara się na różnych poziomach ze sobą współpracować, to można jeszcze zaobserwować braki w niektórych dziedzinach tej współpracy. Jedną z takich dziedzin jest właśnie współdziałanie przy tworzeniu diagnozy społecznej czy przeprowadzaniu badań i analiz służących do jej opracowania. Konieczne jest zwiększenie poziomu współpracy w tej dziedzinie, ponieważ wspólny wysiłek nad opracowaniem diagnozy zwiększy szanse na skuteczne i spójne działania interwencyjne.

Fakt, iż niewiele ponad 50 proc. instytucji rynku pracy deklaruje uczestnictwo w monitorowaniu wdrażania różnego typu strategii powoduje, że podejmowane działania mogą się mijać z założonymi celami oraz trafiać do niewłaściwych grup

odbiorców potrzebujących wsparcia. Na podstawie wyników badań można dojść do wniosku, że współpraca między badanymi instytucjami ma charakter bardziej strategiczny, taktyczny, niż operacyjny, podczas gdy przedstawiciele tych instytucji powinni na bieżąco badać sytuację społeczną (nie tylko w skali miasta czy gminy, ale konkretnej dzielnicy, osiedla, a nawet ulicy). Analiza danych uzyskanych z tak szczegółowych diagnoz, poddawanych stałej ewaluacji, pozwoliłaby na skuteczniejsze rozwiązywanie problemów w gminie oraz na stosowanie w działaniach projektowych trafnie dobranych instrumentów wsparcia.

Tytuł projektu zakłada „tworzenie map problemów i zasobów środowiska lokalnego na przykładzie miasta Bielska-Białej”. Czym są mapy problemów i zasobów środowiska lokalnego? Proszę opisać najważniejsze założenia projektu i scharakteryzować produkt finalny.

W ramach projektu zakładamy przygotowanie modelu współpracy instytucji z obszaru pomocy społecznej i rynku pracy przy wspólnym opracowywaniu diagnoz za pomocą map problemów społecznych i zasobów środowiska lokalnego. Na model ten składać się będzie zestaw metod, narzędzi i sposobów działania mających na celu tworzenie komitetów/zespołów sterujących do spraw diagnoz, a także trybów organizacji badań społecznych i stawiania diagnoz w środowisku lokalnym oraz ich graficzna prezentacja w formie map, a wreszcie program komputerowy do analizy danych. Ponadto planujemy opracowanie programu szkoleniowego dla kandydatów na członków komitetów/zespołów sterujących do spraw diagnoz, w którym zawarte będą metody dydaktyczne przygotowujące ich do pracy w komitetach/zespołach. Program będzie stanowił część podręcznika poświęconego modelowi współpracy.

W opublikowanym w ramach projektu darmowym podręczniku zostaną usystematyzowane niezbędne metody i narzędzia badawcze, a załączony do niego program opraco- ➔

wywania map problemów społecznych (dostępny też w internecie) będzie niezastąpionym instrumentem służącym sprawnemu i tanemu przeprowadzeniu tego badania. Jeśli zaś chodzi o mapy problemów społecznych – czyli, inaczej mówiąc, mapy punktowe – to jest to jeden ze sposobów gromadzenia oraz graficznej prezentacji informacji o przestrzeni podlegającej procesom dezorganizacji społecznej. Mapy dotyczą takich zjawisk jak problemy alkoholowe mieszkańców, formy uzależnień, bezrobocie, pomoc społeczna czy przestępczość. Ich konstrukcja opiera się na badaniach pełnych, co oznacza naniesienie na plan gminy każdego przypadku danego zjawiska, a także pokazanie zmian tych zjawisk w danych miastach i gminach, zachodzących w ciągu kolejnych lat. Stworzony program komputerowy, udostępniany za darmo na utworzonej specjalnie do tego celu stronie internetowej, umożliwi kontynuowanie badań pracownikom instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej. Taki sposób prezentacji ułatwi prowadzenie efektywnych działań planistycznych w zakresie rozwiązywania i profilaktyki niepożądanych społecznie zjawisk. Mapy zostaną wzbogacone o dane dotyczące zasobów środowiska lokalnego.

Konkurs dotyczy współpracy między służbami pomocy społecznej a publicznymi służbami zatrudnienia. W strategii wdrażania, w diagnozie, wskazują Państwo braki w tego rodzaju współpracy. Jakie są przyczyny takiego stanu rzeczy? Jakie Państwo mają doświadczenia w tej dziedzinie?

Do najważniejszych barier o charakterze społeczno-kulturowym, związanych z podejmowaniem wspólnych działań można zaliczyć: brak woli współpracy i otwartości ze strony

instytucji, brak wspólnego systemu informatycznego, brak przepływu informacji między instytucjami, trudności komunikacyjne, brak wspólnego celu, postrzeganie partnerów lokalnych jako konkurencji, niską motywację pracowników do angażowania się w dodatkowe inicjatywy, a także brak pomysłów na wspólne działanie.

Tworzenie lokalnych partnerstw oraz wdrażanie ciekawych inicjatyw lokalnych jest także utrudniane przez bariery wynikające ze zbyt sztywnych procedur lub nadmiernego formalizmu. Widoczne jest również koncentrowanie się na wykonywaniu czynności w zakresie zadań nałożonych ustawowo oraz postrzeganie współpracy z innymi instytucjami jako elementu „nadobowiązkowego”. Należy także zwrócić uwagę na brak wystarczającej współpracy z agencjami zatrudnienia, a czasem pomijanie w tworzeniu diagnoz społecznych przedstawicieli organizacji pozarządowych, których rola jest niezastąpiona w poznaniu problemów oraz przeciwdziałaniu im.

W październiku 2011 roku strategia wdrażania realizacji Państwa projektu została zaopiniowana przez Krajową Sieć Tematyczną „Zatrudnienie i integracja społeczna”. Uzyskali Państwo akceptację warunkową. Jak uwagi Sieci oraz uwagi Instytucji Organizującej Konkurs wpłynęły na ostateczny kształt strategii?

Uwagi eksperta w trakcie oceny strategii były naszym zdaniem słuszne i pozwoliły nam na skonfrontowanie naszych przemyśleń z opinią niezależnej osoby. Uwagi dotyczyły głównie kwestii technicznych, m.in. doprecyzowania celów produktu finalnego i ich wskaźników, przedstawienia sposobów minimalizowania zagrożenia związanego z brakiem należytego zaangażowania potencjalnych użytkowników, wskazania optymalnego koordynatora działań inicjujących wdrażanie modelu na poziomie lokalnym i ponadlokalnym. Jedną uwagę dotyczyła kwestii merytorycznej związanej z uzupełnieniem wyników badań własnych przeprowadzonych na poziomie lokalnym. Strategia, wzbogacona o elementy wskazane w uwagach niezależnego eksperta, stała się dokumentem będącym dla nas mapą i drogowskazem w dalszej realizacji projektu innowacyjnego. Odpowiedź na uwagi, przedstawiona przez nas w trakcie posiedzenia KST, była na tyle przekonująca, że ekspert zawnioskował, aby strategię przyjąć bezwarunkowo. Jednak członkowie KST w wyniku głosowania przyjęli strategię warunkowo, a po naniesieniu przez nas poprawek Instytucja Organizująca Konkurs ostatecznie ją zaakceptowała.

Wróćmy jeszcze do Sieci Tematycznej. Jak oceniają Państwo współpracę z tym gremium?

Sieć Tematyczna „Zatrudnienie i integracja społeczna”, której jesteśmy członkiem, działa sprawnie. Ważne jest,



że podczas swoich prezentacji beneficjenci mogą doprecyzować i wyjaśnić kwestie w odpowiedzi na uwagi innych niezależnych ekspertów. Cenne w trakcie posiedzeń są również dyskusje członków KST, którzy pochodzą z różnych środowisk i reprezentują różnorodne instytucje: od szczebla rządowego, po podmioty specjalistyczne, takie jak Instytut Rozwoju Służb Społecznych i organizacje pozarządowe. Przydatne okazały się również szkolenia dla członków KST, organizowane przez Krajową Instytucję Wspomagającą, podczas których przekazywana była wiedza na temat mechanizmów działania Sieci Tematycznych na różnych etapach realizacji projektów innowacyjnych.

■ Na jakim etapie realizacji znajduje się Państwa projekt?

Obecnie realizujemy drugi etap projektu, który dotyczy wypracowania modelu współpracy za pomocą map problemów społecznych i zasobów w środowisku lokalnym. Do fazy tworzenia i testowania zapraszamy przedstawicieli instytucji publicznych i niepublicznych, które działają w sferze pomocy i integracji społecznej oraz rynku pracy. Nie zapominamy także o potencjalnych odbiorcach modelu współpracy – osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym, na których rzecz działają profesjonaliści i społecznicy. W trakcie udziału tych osób w wyjazdowych warsztatach postaramy się wypracować, w sposób oddolny, model współpracy i poddać go testowaniu. Powołany zostanie również komitet/zespół do spraw diagnoz, który będzie opracowywał diagnozę na przykładzie Bielska-Białej, wykorzystując narzędzia i metody diagnostyczne wskazane przez ekspertów – zaangażowanych do projektu autorytetów z dziedziny socjologii, pedagogiki i pracy socjalnej. W ten sposób pierwotna wersja utworzonego modelu będzie poddana ocenie opinii społecznej w trakcie debat z członkami społeczności lokalnej Bielska-Białej, a następnie ewaluacji przeprowadzonej przez podmiot zewnętrzny. Ostateczna wersja modelu zostanie przekazana do walidacji.

■ Czy znają już Państwo pierwsze opinie ewentualnych użytkowników na temat produktu finalnego?

Wersja próbna mapy problemów społecznych i zasobów środowiska lokalnego wraz z założeniami wstępnymi modelu współpracy została zaprezentowana i poddana konsultacjom społecznym podczas panelu ekspertów. W spotkaniu uczestniczyli eksperci zaangażowani w realizację projektu oraz przedstawiciele różnych instytucji i organizacji (w tym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy i organizacji pozarządowych), których zadaniem jest rozwiązywanie istniejących problemów społecznych i przeciwdziałanie im, a tym samym sporządzanie diagnoz w tej dziedzinie. Uczestnicy panelu z aprobatą przyjęli zaprezentowane narzędzie oraz wyrazili opinię, że będzie

ono przydatne w praktyce oraz niezastąpione w budowaniu współpracy przy tworzeniu diagnoz.

■ W projektach innowacyjnych główną rolę odgrywa upowszechnianie wypracowanego rozwiązania oraz włączenie go do praktyki i polityki. Jakie działania przewidują Państwo w tej dziedzinie?

Upowszechnienie produktu finalnego będzie polegało na przekazaniu instytucjom rynku pracy oraz integracji i pomocy społecznej wiedzy, a także narzędzi potrzebnych do budowania współpracy podczas prac związanych z diagnozą problemów społecznych. Po walidacji i uzyskaniu zgody na upowszechnienie zostanie opracowany i opublikowany podręcznik wdrażania modelu współpracy. Oprócz tego powstanie program komputerowy do interaktywnej mapy problemów społecznych i zasobów środowiska lokalnego, który będzie dostępny na stronie internetowej projektu. Program ten będzie można zastosować w każdej gminie czy powiecie z terenu całego kraju. Ze strony internetowej będzie można również pobrać elektroniczną wersję produktu finalnego. Upowszechnienie modelu rozpocznie się uroczą konferencją, w trakcie której zostaną zaprezentowane: model współpracy oraz interaktywne mapy, a także sposób upowszechniania i wdrożenia modelu w całym kraju. Na konferencję zamierzamy zaprosić około dwustu przedstawicieli instytucji z całej Polski (m.in. Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, wojewódzkich urzędów pracy, ośrodków pomocy społecznej, władz gminnych i organizacji pozarządowych). Zorganizujemy również seminaria informacyjne poświęcone wdrażaniu modelu współpracy w całym kraju. W trakcie seminariów będzie kolportowany podręcznik wdrażania modelu współpracy wraz z załącznikami. Dalszym rozprawdaniem tej publikacji w regionach zajmą się regionalne ośrodki pomocy społecznej oraz wojewódzkie urzędy pracy.

■ Jak oceniają Państwo zasady realizacji projektu innowacyjnego w ramach PO KL? Czy Państwa zdaniem konieczne są zmiany, które ułatwiłyby realizację tego typu przedsięwzięć?

Mimo dużej skali trudności we wdrożeniu projektu innowacyjnego, zasady realizacji tego typu projektów w ramach PO KL są na tyle czytelne i jasne, że po wnikliwym zapoznaniu się ze stosownymi dokumentami można prawidłowo realizować zaplanowane działania. Najistotniejsze jest jednak to, żeby zmiany dokumentów i wytycznych były wprowadzane jak najrzadziej, ponieważ częste wprowadzanie zmian budzi wątpliwości interpretacyjne oraz zakłóca proces realizacji projektów. ◀

Zachęcić absolwentów do biznesu

Rozmowa z Iwoną Różniak, wiceprezesem Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość”, Oddział Terenowy w Gdańsku, realizującego projekt „Nowe możliwości we wspieraniu przedsiębiorczości osób pozostających bez zatrudnienia, będących w trakcie ostatniego roku nauki”

Problem bezrobocia wśród absolwentów jest powszechnie znany. Poświęcono mu już wiele projektów, nie tylko w ramach środków EFS, a także wprowadzano różne rozwiązania legislacyjne mające ułatwić aktywizację zawodową tej grupy. Na czym w takim razie polega innowacyjność realizowanego przez Państwa projektu?

Wnioski z badań przeprowadzonych przez lidera i partnera projektu potwierdzają konieczność wprowadzenia nowych rozwiązań, gdyż dotychczasowe działania służące aktywizacji postaw przedsiębiorczych młodych osób prowadzone przez instytucje rynku pracy są umiarkowanie skuteczne. Nowe podejście koncentruje się zwłaszcza na łączeniu praktyki gospodarczej z ogólnym przygotowaniem młodych osób w zakresie postaw przedsiębiorczych. Nasz projekt przewiduje opracowanie, przetestowanie oraz włączenie do głównego nurtu polityki nowego modułowego programu wsparcia doradczo-szkoleniowego dla młodych osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, który może funkcjonować równoległe do narzędzi stosowanych obecnie (dotacje, poradnictwo zawodowe, staże), zwiększając szansę na wzrost liczby zakładanych firm. Innowacyjność naszego projektu można rozpatrywać w trzech płaszczyznach. Pierwsza z nich to innowacyjność w wymiarze grupy docelowej – nowatorski program jest nastawiony na wspieranie odbiorców, którzy do tej pory nie byli wspierani, nie otrzymywali od instytucji rynku pracy wsparcia „szytego na miarę”. Interwencja w ramach projektu skierowana jest do wybranej grupy młodych osób (poniżej 26. roku życia) zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Druga płaszczyzna innowacyjności dotyczy wymiaru problemu: dotychczas w polityce wspierania przedsiębiorczości problemy wynikające ze słabej wiedzy młodych osób na temat uruchamiania działalności gospodarczej oraz niewielkich umiejętności w tej dziedzinie nie były wystarczająco uwzględniane w działaniach instytucji rynku pracy. Innowacyjne są wreszcie formy wsparcia opierające się na wykorzystaniu innowacyjnych dla obecnej praktyki narzędzi, skutecznych i atrakcyjnych dla młodych osób (m.in.



nowoczesnych technologii w edukacji przedsiębiorczości oraz nowoczesnych narzędzi diagnozy predyspozycji biznesowych młodych osób).

Czy kwestia zatrudnienia bezrobotnych absolwentów odróżnia województwo pomorskie od innych regionów kraju?

Problem bezrobocia młodych osób dotyka województwo pomorskie w stopniu zbliżonym do reszty kraju. Niepokojące w skali całej Polski jest to, że bezrobocie dotyczy w tak dużym stopniu właśnie osób młodych (największy wzrost bezrobocia występuje w grupie absolwentów, stosunkowo wysoka dynamika wzrostu bezrobocia notowana jest wśród osób nie mających doświadczenia zawodowego oraz osób do 25. roku życia). Z drugiej strony ludzie młodzi chętnie i skutecznie podejmują się prowadzenia własnej działalności gospodarczej. To była jedna z przesłanek, która przyczyniła się do realizacji projektu w prezentowanym kształcie.

Produktem finalnym projektu będzie innowacyjny program wsparcia doradczo-szkoleniowego w zakresie przedsiębiorczości dla młodych osób pozostających bez zatrudnienia, będących w trakcie ostatniego roku nauki w szkołach zaocznych lub wieczorowych. Proszę w kilku zdaniach przedstawić ten produkt.

Na produkt finalny składają się:

- program i scenariusz *warsztatu inicjującego pomysły biznesowe* (oparty na rozwiązaniach i doświadczeniach partnera ponadnarodowego);
- *metodologia poradnictwa zawodowego* ukierunkowanego na wstępną konfrontację pomysłu biznesowego, badanie kompetencji i dobór miejsca stażu menedżerskiego;
- *metodologia stażu menedżerskiego* oparta na współpracy z mentorem, który w trakcie stażu wspiera stażystę podczas uruchamiania działalności gospodarczej (metodologia częściowo adaptuje doświadczenia partnera ponadnarodowego);

- program i scenariusz *symulacji biznesowej* – nowe narzędzie edukacyjne wykorzystujące platformę internetową, służące przećwiczeniu decyzji związanych z prowadzeniem firmy w symulowanych warunkach biznesowych (jego koncepcja powstała dzięki wykorzystaniu doświadczeń hiszpańskich);
- *metodologia doboru szkoleń i doradztwa* uzupełniających luki kompetencyjne wskazane w trakcie poradnictwa zawodowego i staży menedżerskich oraz potwierdzone wynikami symulacji biznesowej.

W celu zwiększenia skuteczności działań włączających zostanie opracowana instrukcja w formie *podręcznika wdrażania*, w którym zostanie przedstawiony proces przygotowania i testowania produktu finalnego oraz instruktaż jego wdrożenia przez potencjalnych użytkowników i odbiorców. Planowanymi efektami wynikającymi z zastosowania innowacyjnego narzędzia wypracowanego w ramach projektu będzie uzyskanie przez odbiorców – czyli młodych osób planujących uruchomienie działalności gospodarczej – wiedzy o własnym potencjale i zasobach, zidentyfikowanie deficytów i luk kompetencyjnych (w odniesieniu do wiedzy biznesowej, a wreszcie umiejętności miękkich), zweryfikowanie pomysłu na biznes, a także nabycie wiedzy i minimum doświadczenia z zakresu zarządzania firmą, zarówno w warunkach rzeczywistych (staże w firmie), jak i wirtualnych (gra symulacyjna). Natomiast użytkownicy – czyli pracownicy powiatowych urzędów pracy – będą mogli skuteczniej wspierać rozwój przedsiębiorczości oraz wpływać na podnoszenie poziomu zatrudnialności tej grupy bezrobotnych. Program zwiększa szansę na sukces uruchamianych firm oraz na ich utrzymanie się na rynku.

Kto jest użytkownikiem Państwa projektu? Czy wcześniej konsultowali Państwo pomysł projektu z jego potencjalnymi użytkownikami?

Użytkownikami naszego projektu są przedstawiciele powiatowych urzędów pracy w województwie pomorskim, a także doradcy zawodowi i trenerzy. We wstępnej fazie opracowywania koncepcji projektu, a także w fazie przygotowania projektu, konsultowaliśmy z nimi jego założenia. Pozytywny odbiór modelu projektu utwierdził nas w przekonaniu, że obraliśmy właściwy kierunek działań.

Proszę scharakteryzować odbiorców projektu.

Grupę odbiorców w naszym projekcie stanowią osoby młode (poniżej 26. roku życia), zainteresowane uruchomieniem działalności gospodarczej, zamieszkujące województwo pomorskie, pozostające bez zatrudnienia (zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy) i równocześnie będące w trakcie ostatniego roku nauki (zarówno w szkołach zawodowych, jak i średnich czy wyższych) w trybie wieczorowym

lub zaocznym. We wstępnym etapie testowania weźmie udział 40 osób, a w etapie zasadniczym – 20 osób (10 kobiet i 10 mężczyzn).

W jaki sposób zamierzają Państwo zachęcać przyszłych absolwentów do zainteresowania się projektem?

Projekt zakłada wykorzystanie nowoczesnego i atrakcyjnego dla młodych osób modelu wsparcia. Przewiduje możliwość modułowego korzystania z wypracowanych narzędzi, zgodnie z wymaganiami i możliwościami zainteresowanych stron. Ponadto pozwala na połączenie praktyki przedsiębiorczej z ogólnym wyobrażeniem o zasadach prowadzenia działalności gospodarczej. Jest to zatem narzędzie ciekawe dla młodych osób, pierwsi użytkownicy już się zgłaszają do projektu.

Zbliża się koniec pierwszego etapu realizacji Państwa projektu. Jak przebiegają prace nad strategią jego wdrażania?

Zakończyliśmy realizację fazy przygotowań projektu. Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego została zaakceptowana. Obecnie przygotowujemy się do rozpoczęcia fazy wdrażania projektu.

Ponadnarodowy partner projektu – Centro Municipal de Empresas de Gijon (Miejskie Centrum Przedsiębiorczości w Gijon) w Hiszpanii – jest prekursorem systemowego podejścia do wspierania przedsiębiorczości w tym kraju. W jaki sposób te doświadczenia mogą się przydać w Polsce?

Ponieważ nie udało nam się znaleźć w Polsce satysfakcjonujących rozwiązań w interesującej nas dziedzinie, zaczęliśmy szukać dobrych i sprawdzonych praktyk, możliwych do zastosowania w polskich warunkach, w krajach i regionach o podobnej specyfice i problemach. Praktyki takie, na podstawie rekomendacji hiszpańskich instytucji rynku pracy, udało się zidentyfikować w północnej Hiszpanii, w regionie Gijon. Dobre praktyki partnera hiszpańskiego w zakresie wsparcia doradczo-szkoleniowego posłużyły do opracowania kluczowych produktów pośrednich naszego nowatorskiego projektu.

Jaka jest rola partnera krajowego – Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza?

Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, która jest organizacją samorządu gospodarczego prężnie działającą w województwie pomorskim, wesprze nasze działania w zakresie wdrażania, upowszechniania i mainstreamingu. Dzięki jej kontaktom z sektorem małych i średnich przedsiębiorstw możliwe będzie zastosowanie opracowanych metod. Ponadto Izba będzie promować projekt podczas organizowanych przez siebie wydarzeń. ◀




Funkcjonowanie Sieci Tematycznych AKTUALNOŚCI

I kwartał 2012 roku w Krajowych Sieciach Tematycznych


Rok 2012 rozpoczął się pracowicie. W lutym, podczas szóstego posiedzenia, Krajowa Sieć Tematyczna „Adaptacyjność” po raz pierwszy od początku swojego funkcjonowania zaopiniowała dwie strategie wdrażania projektów innowacyjnych:

- „Spółki pracownicze – przepis na sukces”, realizowanego przez Forum Związków Zawodowych;
- „Wpływ poprawy psychospołecznych warunków pracy na ograniczenie kosztów ekonomicznych w firmach przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne – projekt badawczy”, realizowanego przez NSZZ „Solidarność” Komisja Krajowa.


W marcu została zaopiniowana kolejna strategia wdrażania projektu innowacyjnego – „Diversity Index”, realizowanego przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych Lewiatan.

 **Krajowa Sieć Tematyczna „Dobre rządzenie”** na posiedzeniu w styczniu dyskutowała nad doborem dodatkowych ekspertów na potrzeby opiniowania strategii wdrażania projektów innowacyjnych oraz walidacji produktów finalnych. Spotkanie stanowiło także okazję do zaprezentowania nowych projektów innowacyjnych w obszarze działań Sieci:

- „Portrety szpitali – mapy możliwości, czyli monitorowanie jakości usług publicznych i benchmarking z zakresu nadzoru nad funkcjonowaniem szpitali, dla których organem założycielskim jest jednostka samorządu terytorialnego”, realizowanego przez Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu;
- „Good governance w skali mikro – innowacyjny system analizy jakości zadań publicznych realizowanych przez gminy małe”, realizowanego przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej (Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu).

 **Krajowa Sieć Tematyczna „Edukacja i szkolnictwo wyższe”**, po intensywnym roku 2011, spotkała się w marcu w celu zaopiniowania trzydziestej dziewiątej strategii wdrażania projektu innowacyjnego „Piktografia – rozwijanie umiejętności postępowania się językiem symbolicznym w edukacji z zakresu nauk matematycznych z zastosowaniem piktogramów Asylo”, realizowanego przez Wydaw-

nictwo Bohdan Orłowski. Jest to ostatnia strategia wdrażania projektu innowacyjnego wyłonionego w ramach konkursu Ministerstwa Edukacji Narodowej. Od kwietnia Sieć zajmuje się walidacją produktów finalnych wypracowanych w ramach projektów innowacyjnych wyłonionych w tym konkursie.

 **Krajowa Sieć Tematyczna „Zatrudnienie i integracja społeczna”** spotkała się w styczniu m.in. w celu zaopiniowania strategii wdrażania projektu innowacyjnego „Innowacyjne wsparcie dla Ciebie”, realizowanego przez CTC Polska sp. z o. o.

I kwartał w Regionalnych Sieciach Tematycznych

W I kwartale Regionalne Sieci Tematyczne zajmowały się głównie oceną strategii wdrażania projektów innowacyjnych. Odbyły się posiedzenia w województwach wielkopolskim, lubelskim, dolnośląskim i pomorskim. W województwie wielkopolskim został pozytywnie zwalidowany trzeci w skali kraju produkt finalny, wypracowany w ramach projektu „Wielkopolski system prognozowania i monitorowania”, realizowanego przez Profutura s.c. Monika Nowakowska-Twaróg, Mikołaj Nowakowski.

I kwartał w Sekretariacie Ogólnym Sieci Tematycznych

W I kwartale Sekretariat Ogólny Sieci Tematycznych przygotowywał dokumenty sprawozdawcze, m.in., na podstawie przekazanych w grudniu 2011 roku strategii działania KST i RST na rok 2012, opracowany został dokument analityczny zawierający podsumowanie zapisów strategii działania wraz z próbą identyfikacji dobrych praktyk w zakresie funkcjonowania Sieci.

Ponadto KST i RST po raz pierwszy opracowują informacje roczne z realizacji strategii działania na rok 2011. Wzór dokumentu i wskazówki dotyczące jego wypełnienia przedstawiono przedstawicielom Sieci podczas spotkania zorganizowanego przez Krajową Instytucję Wspomagającą w grudniu 2011 roku. Na podstawie przestanych informacji rocznych Sekretariat Ogólny Sieci Tematycznych opracuje raport roczny z funkcjonowania Sieci. Zarówno wspomniany dokument analityczny, jak i raport roczny zostaną udostępnione na portalu KIW po akceptacji Instytucji Zarządzającej PO KL, w zakładce dotyczącej Sieci Tematycznych.

„Inclusive Europe”, czyli tworzenie sieci powiązań w regionie Morza Bałtyckiego

„Inclusive Europe” jest inicjatywą zarządzaną przez szwedzką organizację Arbetsmiljöforum, finansowaną z Europejskiego Funduszu Społecznego. Długofalowym celem tej inicjatywy jest stworzenie platformy współpracy ponadnarodowej, natomiast celem bezpośrednim – zwiększenie współpracy między jednostkami, organizacjami i realizatorami projektów ze Szwecji i Polski oraz innych państw bałtyckich.

Współpraca polsko-szwedzka jest prowadzona od dłuższego czasu

W ubiegłym roku strona szwedzka wykorzystwała polski model forum poszukiwania partnerów współpracy ponadnarodowej, wypracowany przez Krajową Instytucję Wspomagającą – Centrum Projektów Europejskich. Forum zostało przeprowadzone w Sztokholmie podczas konferencji „Working Life”, w której uczestniczyło ponad 1 tys. osób z wielu państw europejskich, m.in. z Polski, Niemiec, Czech, Litwy i Belgii (Flandria). Na konferencję zaproszono przedstawicieli ponad 70 projektów finansowanych z EFS, a ewaluacja wydarzenia pokazała, że ok. 93 proc. projektodawców udało się znaleźć potencjalnych partnerów do współpracy.

Konferencja otwierająca projekt „Inclusive Europe” pt. „Współpraca ponadnarodowa w regionie Morza Bałtyckiego”

Inauguracja projektu „Inclusive Europe” nastąpiła 13 marca br. w Sztokholmie podczas konferencji pt. „Współpraca ponadnarodowa w regionie Morza Bałtyckiego”. W seminarium poświęconym projektowi wzięli udział przedstawiciele wszystkich partnerów oraz blisko stu instytucji zaangażowanych w jego realizację.

Podczas seminarium odbyły się prezentacje i dyskusje poświęcone następującym kwestiom:

- **Bądź zainspirowany strategią Morza Bałtyckiego!** (Oscar Wåglund Söderström, podsekretarz stanu w Ministerstwie ds. Unii Europejskiej).
- **Jakie są korzyści ze współpracy ponadnarodowej?** (Ingmar Paulsson, Regionalny dyrektor EFS w regionie Sztokholmu).
- **Jak znaleźć nowego partnera ponadnarodowego** – polskie podpowiedzi na przykładzie dotychczasowych doświadczeń Krajowej Instytucji Wspomagającej.
- **Finansowanie współpracy w regionie Morza Bałtyckiego** (Instytut Szwedzki, Dział ds. Morza Bałtyckiego oraz INTERREG Bałtyku Centralnego).
- **Sprawdź naszą stronę internetową dotyczącą ponadnarodowości** (we współpracy z Siecią Morza Bałtyckiego – Baltic Sea Network, w ramach EFS).
- **Bądźmy skuteczniejsi w sieciowaniu** – przedstawienie najlepszych rozwiązań.

■ Certyfikowane szkolenia ze współpracy ponadnarodowej (Open College Network).

Więcej informacji na temat projektu można znaleźć na stronie www.inclusiveeurope.se.

Sztokholm – program wymiany w ramach Regionu Morza Bałtyckiego

Od października do listopada 2012 r. blisko stu pracowników z regionu Sztokholmu weźmie udział w wizytach studyjnych w krajach nadbałtyckich, w tym w Polsce. Osoby te są zainteresowane spotkaniami z przedstawicielami organizacji i realizatorami projektów z dziedziny integracji na rynku pracy (problematyka innowacji społecznych oraz gospodarczych dla przedsiębiorców, rehabilitacji/walidacji i doświadczenia w pracy, równości, integracji i walki z dyskryminacją). Partnerzy szwedzcy są otwarci na współpracę oraz zachęcają stronę polską do poszukiwania ciekawych instytucji i realizatorów projektów, którzy chcieliby się podzielić wiedzą i doświadczeniami w wymienionych dziedzinach. Osoby zainteresowane mogą się kontaktować w tej sprawie z Krajową Instytucją Wspomagającą lub z koordynatorem projektu po stronie szwedzkiej (Lina Nilsson, e-mail: lina.nilsson@arbetsmiljoforum.se).

Szkolenia w zakresie współpracy ponadnarodowej

W ramach projektu „Inclusive Europe”, realizowanego we współpracy z Krajową Instytucją Wspomagającą oraz Siecią Morza Bałtyckiego w ramach EFS, zostaną przygotowane międzynarodowe standardy współpracy ponadnarodowej. Pierwsze warsztaty poświęcone temu zagadnieniu zorganizowano w Sztokholmie w styczniu br. Kolejnym etapem było zaprezentowanie dotychczasowych ustaleń oraz dalsza dyskusja na ten temat podczas spotkania Sieci Morza Bałtyckiego w ramach EFS w Finlandii na początku marca br. Po uzgodnieniu między partnerami kwestii zawartości standardów zostanie zorganizowany ponadnarodowy panel dyskusyjny, podczas którego standardy te będą zatwierdzone, a następnie zostanie uzgodniony program szkoleń. Strona szwedzka rozpocznie szkolenia certyfikujące umiejętności w zakresie współpracy ponadnarodowej w listopadzie 2012 roku, natomiast strona polska będzie organizowała takie szkolenia w pierwszej połowie 2012 roku. ◀

Opracowanie
Lina Nilsson
Arbetsmiljöforum (Szwecja)





Wspólne działania na rzecz lepszej przyszłości ekonomii społecznej

Rozmowa z Małgorzatą Lublińską oraz Moniką Andrzejewską z zespołu koordynującego projekt „Lepsza przyszłość ekonomii społecznej” w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, w ramach którego funkcjonuje Europejska Sieć Współpracy w obszarze ekonomii społecznej

Jaka jest geneza Sieci „Lepsza przyszłość ekonomii społecznej”?

Sieć została utworzona przez instytucje zarządzające Europejskim Funduszem Społecznym z państw, które były aktywnie zaangażowane we wdrażanie Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL w latach 2000–2006, a zwłaszcza tematu D poświęconego ekonomii społecznej, i współpracowały ze sobą w ramach partnerstw ponadnarodowych. Program EQUAL, wdrażany obligatoryjnie we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, przyczynił się znacznie do rozwoju różnych aspektów ekonomii społecznej, choć nie we wszystkich krajach w tym samym stopniu. Jego innowacyjny charakter pozwalał na wypracowanie koncepcji i testowanie nowych rozwiązań, uczenie się od krajów bardziej zaawansowanych oraz przenoszenie dobrych praktyk. W przypadku ekonomii społecznej zaowocowało to rozwojem franczyzy społecznej, a także popularyzacją pojęcia przedsiębiorczości społecznej oraz spółdzielczości socjalnej oraz próbami ich dostosowania do warunków społeczno-ekonomicznych różnych krajów. Co nie mniej ważne, realizowane wówczas projekty ujawniły, jak wiele problemów wymaga jeszcze rozwiązania, aby ekonomia społeczna mogła się dalej rozwijać. Wtedy też pojawiło się miejsce dla europejskiej sieci współpracy w nowej perspektywie finansowej 2007–2013, która mogłaby kontynuować prace, poszukiwać i analizować rozwiązania wspierające rozwój ekonomii społecznej w takich dziedzinach jak pomoc publiczna, społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne, a zwłaszcza stosowanie klauzul społecznych w procedurach

przetargowych, pomiar społecznej wartości dodanej, szerszy dostęp do instrumentów finansowania przedsięwzięć ekonomii społecznej, rozwój franczyzy społecznej, usług społecznych użyteczności publicznej oraz partnerstwa publiczno-społecznego.

Sieć, która zawiązała się w 2009 roku, postawiła sobie za cel zidentyfikowanie i upowszechnienie stosowanych już dobrych rozwiązań w każdej z tych dziedzin oraz, w miarę możliwości, wypracowanie nowych narzędzi, takich jak np. model do pomiaru społecznej wartości dodanej. Sieć chciała również zainicjować dyskusję na temat proponowanych rozwiązań z szeroką grupą interesariuszy: ekspertów i decydentów politycznych, a także przygotować propozycje rozwiązań adresowanych do instytucji publicznych na różnych szczeblach – europejskim, krajowym, regionalnym czy lokalnym.

Kto jest liderem Sieci i jakich członków ona zrzesza?

Rolę lidera Sieci, który reprezentuje partnerów przed Komisją Europejską, pełni polskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. W ministerstwie umiejscowiona jest instytucja zarządzająca EFS, czyli Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym. Zespół organizujący prace Sieci znajduje się właśnie w tym departamencie. Członkami Sieci są instytucje zarządzające EFS w Czechach, Szwecji, regionie Flandrii (Belgia), regionie Lombardii (Włochy), Anglii i Finlandii. Przedstawiciele niektórych z nich przewodniczą pracom jednej z grup tematycznych, tj.: pomoc publiczna i usługi użyteczności publicznej; po-

miar społecznej wartości dodanej; społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne i partnerstwo publiczno-społeczne; instrumenty finansowe na rzecz ekonomii społecznej; franczyza społeczna. W pracach poszczególnych grup biorą udział eksperci do spraw ekonomii społecznej, specjalizujący się też w węższych zagadnieniach, przedstawiciele instytucji publicznych mających wpływ na kształtowanie danej polityki, reprezentanci Komisji Europejskiej pracujący nad właściwymi dyrektywami, a także m.in. przedstawiciele dobrych praktyk, organizacji parasolowych wspierających podmioty ekonomii społecznej, instytucji finansowych. W praktyce oznacza to, że każdy z liderów grup tematycznych jest odpowiedzialny nie tylko za rozwój „swojego” tematu, lecz również za rekomendowanie dobrych praktyk, ekspertów i interesariuszy dla pozostałych grup. Poszukując dobrych praktyk, Sieć stara się nie zawężyć swych prac tylko do krajów aktywnie uczestniczących w jej pracach, ale włączać ekspertów również z pozostałych państw. Dzięki temu dostęp do informacji i kontaktów w krajach partnerskich jest znacznie lepszy, co stanowi podstawową korzyść z uczestnictwa w Sieci.

■ Jaka jest misja Sieci?

Długoterminowym celem prac Sieci jest stworzenie korzystniejszych warunków do rozwoju ekonomii społecznej, tak aby ten sektor mógł generować większą liczbę lepszych miejsc zatrudnienia dla grup defaworyzowanych na otwartym rynku pracy. Istotne jest również utrzymanie zainteresowania ekonomią społeczną wśród decydentów politycznych oraz zapewnienie jej stałego miejsca w strategiach i programach działań dla menedżerów publicznych. Krótkoterminowe, niejako „codzienne”, zadanie Sieci polega natomiast na umożliwieniu krajom partnerskim wzajemnego uczenia się oraz analizy, jakiego wsparcia udzielono dotychczas ekonomii społecznej w ramach realizowanych programów operacyjnych finansowanych z EFS. Dzięki regularnym spotkaniom członkowie Sieci mają możliwość przedyskutowania, które rozwiązania należy kontynuować, które zaś powinny zostać zmodyfikowane. Ponadto, na podstawie pogłębionej pracy ekspertów oraz wspomnianych dyskusji, Sieć sformułuje ostateczne rekomendacje dla instytucji zarządzających EFS, dotyczące wspierania rozwoju ekonomii społecznej w przyszłej perspektywie finansowej.

■ Jaki był dotychczasowy przebieg prac Sieci?

Prace Sieci rozpoczęły się od przygotowania raportu zawierającego diagnozę stanu prawnego oraz działań prowadzonych w poszczególnych obszarach tematycznych. Następnie każda grupa skoncentrowała się na poszukiwaniu dobrych praktyk w swojej dziedzinie. Użyto do tego celu specjalnie stworzonego kwestionariusza, który rozesłano do wszyst-

kich instytucji zarządzających EFS w Europie. Warto jednak zaznaczyć, że kwestionariusz tego typu nie jest narzędziem doskonałym, a jakość zebranych informacji zależy od wielu czynników, przede wszystkim od doboru i możliwości dotarcia do właściwej grupy respondentów. W przypadku ekonomii społecznej źródła danych są wciąż bardzo rozproszone. Często zdarza się, że potrzebne informacje można uzyskać jedynie na poziomach regionalnym lub lokalnym, do których Sieć nie ma bezpośredniego dostępu. Aby temu przeciwdziałać, zaangażowano ekspertów, którzy nie tylko przeanalizowali otrzymane odpowiedzi, ale także samodzielnie poszukiwali informacji oraz pogłębiali te, które udało się uzyskać.

Kolejnym etapem prac Sieci była seria seminariów i warsztatów, podczas których dyskutowano na temat propozycji rozwiązań wypracowanych na podstawie analizowanych przykładów. We wrześniu 2011 roku w Krakowie, przy okazji drugiej konferencji „Aktywna Europa”, współorganizowanej m.in. przez Europejską Federację Banków Etycznych i Alternatywnych (Fédération Européenne de Finances et Banques Ethiques et Alternatives – FEBEA), omawiano bariery i możliwości realizacji społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych oraz partnerstwa publiczno-społecznego. Dostęp do wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej był tematem listopadowego warsztatu w czeskiej Pradze. Dyskusji na temat warunków rozwoju franczyzy społecznej w Europie poświęcono konferencję w Londynie (listopad 2011 roku) oraz seminarium w Antwerpii (grudzień 2011 roku). Prezentacji włoskiego narzędzia do pomiaru społecznej wartości dodanej, analizie możliwości jego wykorzystania oraz przedstawieniu polskich doświadczeń w tej dziedzinie poświęcono osobną sesję seminarium w Mediolanie (grudzień 2011 roku).

Obecnie Sieć jest na etapie formułowania końcowych wniosków z dotychczasowych analiz i spotkań oraz przygotowuje rekomendacje na temat sposobów dalszego wspierania sektora ekonomii społecznej dla instytucji zarządzających EFS, Komisji Europejskiej oraz innych instytucji na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.

■ Jaki jest udział Polski w pracach Sieci?

Strona polska pełni rolę lidera dla całej Sieci. W praktyce oznacza to zarządzanie jej finansami, nadzorowanie realizacji wspólnego planu pracy przez partnerów, zwoływanie posiedzeń grupy sterującej w celu podejmowania strategicznych decyzji oraz organizowanie wspólnych seminariów dla wszystkich członków Sieci. Ponadto Polska prowadzi jedną z pięciu grup tematycznych, poświęconą społecznie odpowiedzialnym zamówieniom publicznym i partnerstwu publiczno-społecznemu. Wiąże się to z dodatkowym obowiązkiem wypracowania rozwiązań oraz sformułowania ostatecznych rekomendacji w tej dziedzinie.



Jakie wydarzenia w pracy Sieci są, w opinii Pań, najważniejsze i dlaczego?

Najciekawsze wydają się spotkania, w których uczestniczą przedstawiciele instytucji dostarczających przykładów dobrych praktyk. Można od nich uzyskać informacje nie tylko na temat tego, co się przyczyniło do osiągnięcia sukcesu oraz z jakimi trudnościami musieli się zmierzyć, ale także wspólnie się zastanowić nad tym, jak udoskonalić opisywane rozwiązania lub jakie stworzyć warunki, aby mogły one być stosowane w innych krajach. Podczas tego typu spotkań widoczny jest przede wszystkim entuzjazm i zapał, z jakim przedstawiciele dobrych praktyk prezentują swoje dokonania.

Jakie są plany Sieci na przyszłość?

Przed Siecią zostało jeszcze niecałe pół roku pracy, podczas którego chcemy się skoncentrować na upowszechnianiu wypracowanych rezultatów, a przede wszystkim na dotarciu z nimi do właściwych adresatów. Czekają nas zorganizowanie dwóch większych wydarzeń – seminarium podsumowującego prace Sieci (w Warszawie, w kwietniu bieżącego roku) oraz końcowej konferencji upowszechniającej (w Brukseli, w czerwcu). Ponadto, zgodnie z przygotowanym planem upowszechniania prac Sieci, każdy z partnerów weźmie udział w wybranych wydarzeniach europejskich poświęconych ekonomii społecznej lub Europejskiemu Funduszu Społecznemu, które będą dobrą okazją do zaprezentowania osiągnięć własnej grupy tematycznej.

Gdzie można uzyskać informacje o działaniach i produktach Sieci?

Najlepszym miejscem do zapoznania się z pracami naszej Sieci, kalendarzem wydarzeń i wypracowanymi rezultatami lub produktami jest strona internetowa (www.ekonomiaspoleczna.pl). Wchodząc w fazę rozpowszechniania wyników, planujemy przebudowanie tej strony w taki sposób, aby lepiej służyła wszystkim zainteresowanym. Informacje o bieżących działaniach Sieci można również uzyskać od członków zespołu organizującego jej prace w ramach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (Małgorzaty Lublińskiej: malgorzata.lublinska@mrr.gov.pl oraz Moniki Andrzejewskiej: monika.andrzejewska@mrr.gov.pl). Mamy wielką nadzieję, że uważna lektura dokumentów wytworzonych przez naszą Sieć oraz sformułowanych przez nią rekomendacji może zainspirować podmioty ekonomii społecznej, ale także instytucje publiczne, władze samorządowe czy szkoły wyższe do realizowania ciekawych projektów ponadnarodowych, służących transferowi wskazanych przez nas dobrych praktyk bądź wspólnemu wypracowywaniu rozwiązań, które pozwolą na przełamanie wskazanych przez Sieć barier rozwoju ekonomii społecznej. ◀



Krajowy Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego

Centrum Projektów Europejskich

Dać szansę na lepsze jutro

Pomieszczenia Stowarzyszenia Gospodarczego „Profit Club” w Zamościu, tętniące życiem przez dwa lata, opustoszały. Zostały tylko dwie pękate szafy wypełnione segregatorami z dokumentami projektowymi. Z zawarta jest w nich historia projektu, w którym spotkały się dwa dotychczas całkowicie obce sobie środowiska – zamojscy przedsiębiorcy oraz ludzie, którzy z różnych powodów trafili do zakładu karnego lub schroniska dla bezdomnych. Projekt nosił nazwę „Twoja szansa na lepsze jutro”, a realizowała go Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny w partnerstwie z zamojskim Stowarzyszeniem Gospodarczym „Profit Club”, we współpracy z Zakładem Karnym w Zamościu oraz miejscowym kołem Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta. Projekt był współfinansowany z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII „Promocja integracji społecznej”.

Głównym celem projektu było wsparcie doradczo-mentorские dla przynajmniej 10 instytucji otoczenia ekonomii społecznej oraz aktywizacja społeczno-zawodowa 60 osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym 40 osób odbywających karę pozbawienia wolności w Oddziale Zewnętrznym Zakładu Karnego w Zamościu oraz byłych osadzonych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zamościu) zamieszkałych na terenie powiatu zamojskiego i miasta Zamościa.

Pomysł na projekt zrodził się w roku 2010 w związku z obchodami 15-lecia Stowarzyszenia „Profit Club” (działającego wcześniej pod nazwą Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Gospodarczych). Aby uczcić to wydarzenie, przedstawiciele lokalnych przedsiębiorców, skupieni w Stowarzyszeniu, we współpracy z Fundacją Rozwoju Lubelszczyzny wyszli z inicjatywą przeprowadzenia takiego prospołecznego przedsięwzięcia, które w znaczący sposób mogłoby się przyczynić do wsparcia grupy znajdującej się w najgorszej sytuacji na rynku pracy.

Z analizy danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu wynikało, że taką grupą są osoby opuszczające zakłady karne – w praktyce nie mające szans na zatrudnienie, a także osoby bezdomne. Kiedy się okazało, że mają być ogłoszone konkursy związane z takimi beneficjentami,

złożenie projektu stało się oczywistym wyborem. W ciągu kilku tygodni udało się przekonać do tego przedsięwzięcia lokalnych przedsiębiorców, zdobyć sojuszników w instytucjach (instytucje otoczenia ekonomii społecznej, Zakład Karny w Zamościu, Towarzystwo im. Św. Brata Alberta) oraz przygotować niezbędną dokumentację. Realizacja projektu rozpoczęła się 1 stycznia 2010 roku. Na starcie pojawiły się problemy we współpracy z grupami, których dotyczył projekt – osobami przebywającymi w zakładzie karnym oraz osobami bezdomnymi. Przedstawiciele projektu początkowo byli traktowani nieufnie, ale w końcu udało im się zdobyć zaufanie i skompletować grupy biorące udział w projekcie. Jak pokazało badanie ankietowe, przeprowadzone tuż przed zakończeniem projektu, niemal wszyscy uczestnicy (ponad 95 proc.) bardzo pozytywnie ocenili swój w nim udział. Od samego początku natomiast bardzo entuzjastycznie do przedsięwzięcia nastawione były lokalne organizacje (m.in. gminne ośrodki pomocy społecznej, stowarzyszenia i fundacje). Instytucje, które borykały się z trudnościami finansowymi liczyły na wsparcie doradcze/mentorskie w swoich działaniach związanych z bieżącą działalnością lub próbą utworzenia spółdzielni socjalnych. Oferowane usługi wykorzystywały bardzo efektywnie. W ciągu 24 miesięcy realizacji projektu udzielono wsparcia doradczego ponad 20 instytucjom oraz ponad 80 osobom. Przygotowano grupę inicjatywną do założenia podmiotu ekonomii społecznej. Realizacja projektu w takim składzie partnerskim wytworzyła efekt synergii, dzięki któremu powstało kilka dodatkowych, nieplanowanych inicjatyw. Na przykład w czerwcu 2011 roku partnerzy zorganizowali konferencję propagującą zatrudnienie więźniów oraz osób, które opuściły zakład karny, w której wzięli udział przedstawiciele samorządów i organizacji pozarządowych, a także przedsiębiorcy. Efektem konferencji był ponaddwukrotny wzrost zatrudnienia osób osadzonych w Oddziale Zewnętrznym Zakładu Karnego w Zamościu. Oprócz zatrudnienia dodatkowym efektem było zbudowanie kapitału readaptacyjnego osób, które przygotowują się do opuszczenia zakładu karnego. Kolejną inicjatywą była akcja przeprowadzona wśród zamojskich przedsiębiorców w celu propagowania zatrudniania byłych więźniów. W ramach projektu została wykonana ogromna praca, która w jakimś stopniu pozwoliła pozytywnie wpłynąć na lokalny rynek pracy oraz ułatwić funkcjonowanie na nim grupom, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji. Co równie istotne – instytucje uczestniczące w projekcie przekonały się, że działając w partnerstwie, można uzyskać dużo lepsze efekty niż działając samodzielnie. Pozostaje wyrazić nadzieję, że to przekonanie przetoży się na kolejne inicjatywy podejmowane na rzecz środowiska lokalnego. ◀



Opracowanie
Aleksy Surma, Marjan Gil
Regionalny Ośrodek EFS w Zamościu
(www.zamosc.efs.pl)



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY



Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską z środków Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki



Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Krajowa Instytucja Wspomagająca
Centrum Projektów Europejskich
ul. Domaniewska 39a
02-672 Warszawa
tel.: 22 378 31 00
faks: 22 201 97 25
e-mail: kiw@cpe.gov.pl
www.kiw-pokl.org.pl

ISSN 2080-8194

